

FEBRUAR 1991

Duhovno življenje

EL TEMA DE LA CUARTA CONFERENCIA DE CELAM

"Nueva evangelización, promoción humana, cultura cristiana, Jesucristo, hoy y siempre", será el tema que considerará la IV. Conferencia General del Episcopado Latinoamericano a reunirse en Santo Domingo en 1992.

Así lo estableció el papa en una comunicación a los presidentes de todas las Conferencias episcopales.

La carta de la Comisión Pontificia para América Latina también manifiesta que el texto "Jesucristo ayer, hoy y siempre" está tomado de la Carta a los Hebreos. Estas palabras no son un subtítulo sino un lema o "slogan" evangelizador que acompaña al título con la finalidad de poner el nombre de Jesucristo en los labios y en el corazón de todos los latinoamericanos. Es, además, una cita bíblica muy apropiada para afrontar el grave fenómeno de las sectas y sus actividades proselitistas en América Latina.

Se trata de un texto cristológico y pastoral muy expresivo y enormemente sugestivo, porque en él se puede ver una referencia al pasado, al presente y al futuro:

- V Centenario, primera evangelización del Nuevo Mundo: "ayer";
- Situación actual de América Latina "hoy";
- el Continente de la Esperanza camina, con toda la Iglesia y el mundo entero, hacia el tercer milenio del cristianismo: "siempre".

La carta, firmada por el cardenal Bernardin Gantín y monseñor Cipriano Calderón, presidente y vice respectivamente de la Comisión Pontificia para América Latina, finaliza destacando que "en el momento oportuno, cuando se señalen las fechas exactas, el Santo Padre convocará oficialmente la IV Conferencia General. Mientras el CELAM —agrega— continuará la labor preparatoria que tan eficaz y certeramente viene realizando con las conferencias episcopales".

En la reciente reunión de la Comisión Permanente, la Conferencia Episcopal elevó el informe sobre el documento que contienen los "elementos para una reflexión pastoral en preparación de la IV Conferencia General del Episcopado Latinoamericano".

Este texto, elaborado por el CELAM, consta de cuatro capítulos (visión histórica de 500 años de evangelización de América Latina; la realidad latinoamericana; visión pastoral de la realidad; iluminación teológica).

Junto con los aportes de las otras conferencias episcopales del continente se preparará el "Documento de trabajo preparatorio" que seguramente surgirá de la reunión plenaria y electiva del CELAM que se efectuará en Buenos Aires en abril de 1991.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

LETO 58

FEBRUAR 1991

Ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič - umrl

V članku novomašnikom leta 1987 je zlatomašnik škof Lenič zapisal, kako ga je dva dni pred njegovim posvečenjem prevzelo, da je velik; častilec Jezusovega Srca in pospeševatelj prvih petkov ter častilec Matere božje škof Jeglič nenadno umrl na prvi petek julija 1937, ki je bil hkrati god Marijinega obiskanja. V tem je videl poseben izraz božje dobrote in Mariinega varstva.

Sedaj pa je po dolgotrajnem bolehanju umrl ravno na prvi petek januarja letošnjega leta on sam. Vedeli smo, da je bil zadnja tri leta nevarno bolan, pa je vedno znova z izjemno življenjsko vo-

ljo, z veliko zdravniško prizadevanostjo in posebno božjo pomočjo premagoval krizne trenutke svoje bolezni. Ljubljanska nadškofija je z njegovim odhodom izgubila enega svojih velikih škofov, Slovenci v zdomstvu in izseljenstvu pa velikega prijatelja.

Življenjska in duhovniška pot škofa Leniča je bila v marsikaterem pogledu nenavadna in težka. Rojen je bil kot četrti otrok 6. novembra 1911 v Župeči vasi v župniji Cerklje ob Krki. Družina je imela majhno kmetijo. Po njegovem rojstvu je oče odšel na delo v Ameriko in se vrnil, ko je imel Stanko osem let. Svetniška mati

mu je medtem v 34. letu starosti umrla za jetiko, ko je bil star 4 leta. Otroke so si porazdelili sorodniki. Po vrnitvi se je oče znova poročil, pa čez 2 leti je umrl. In Stanko je moral spet od doma k sorodnikom za pastirja.

Ko je spolnil 14 let, ga je cerkljanski kaplan Matej Tomazin poslal v škofove zavode sv. Stanislava v št. Vid nad Ljubljano. V zavodih je dobil dom, izobrazbo in šolo. Oblikoval se je zlasti ob profesorjih Brezniku in Šolarju. Ob zgledu kaplana Tomazina, ki se je posvečal ljudem v verskem, socialnem, prosvetnem in gospodarskem pogledu, in ob zgledu duhovnikov-profesorjev v zavodu se je po maturi zlahka odločil za duhovniški poklic.

Zvečer pred svojim posvečenjem je v svoj zvezek napisal: „Marija, v tvoje roke izročam svoje duhovnitvo. Ti, ki si mi mati in srednica, si me pripeljala do oltarja. Ti hodi z menoj še naprej, pri vsem mojem delu me ti podpiraj. Mati Marija, jaz se nate tako zanesem, nase prav nič, s Teboj bom zmogel vse. Marija, moja mati si in moraš ostati, tvoj duhevník hočem biti.“

V duhovnika ga je posvetil 4. julija 1937 škof dr. Gregorij Rožman, septembra pa je prevzel službo prefekta v Marijanišču, kjer je bil vzgojitelj višješolcev. 1. septembra 1940 ga je škof Rožman imenoval za svojega tajnika. V vsem mu je stal ob strani in ga spoznal v njegovi miselnosti, ču-

stvovanju, molitvi, odločitvah in delovanju. Bila so leta viharnega obdobja slovenske zgodovine, leta okupacije in revolucije. 5 let je delal v največji bližini škofa Rožmana in dobro spoznal njegovo trpljenje, molitve in najboljše namene, da bi reševal slovenskega človeka in slovenski narod. Videl je tudi, zakaj je škof Rožman nasprotoval komunizmu, revoluciji in OF.

Po odhodu škofa Rožmana maja 1945 in aretaciji generalnega vikarja Ignacija Nadraha je ostal na škofiji kot tajnik škofa Vovka še dobri 2 leti, dokler ni bil 28. avgusta 1947 aretiran, zaprt in obsojen. Po pomoru domobrancev in drugih Slovencev se je sovraštvo komunističnega režima nekako skoncetriralo na ljubljansko škofijo. Preiskave, šikaniranja, zasliševanja so bila na dnevnem redu. Okrog 200 duhovnikov in nekaj redovnikov se je umaknilo v tujino, duhovniki, ki so se vračali iz izgnanstva iz Hrvaške in Srbije, pa niso smeli na svoje fare brez dovoljenja notranjega ministrstva. Boris Kraigher je bil zagrižen in nepopustljiv. Škof Vovk je reševal, kar se je reševati dalo.

Dr. Leniča so obsodili, češ da je špijoniral za zaveznike in imel stike z emigracijo. Obsodili so ga na 12 let zavora, 8 jih je odsedel. Zasliševal ga je veliko Zdenko Roter, ki je bil nekaj strokovnjak za zasliševanje in „prevzgajanje“ duhovnikov. Znal se je delati vljudnega, a tudi pobalinskega.

Rad je nastavljal zanke in pasti. Najbolj brutalno pa je Leniča zasliševal šef udbe Mitja Ribičič. Z Leničem je ravnal tako grdo, da še povedati ali zapisati ni primerno. Glede splošnih zasliševanj je dejal Lenič: „Dali so me v bunker, to je podzemeljska celica brez svetlobe, kjer sem bil dobra 2 meseca. Tam je bila samo ena deska, na katero sem se zvečer lahko vlegel. Nasproti vrat je gorela zelo močna žarnica, ki je svetila vso noč naravnost v obraz. Ob devetih je bilo obvezno spanje. Počakali so, da sem zaspal, nato pa so nenadoma odprli vrata in vpili: Hitro na zaslišanje! In tako vso noč, noč za nočjo... Po dveh mesecih so me dali v samico, v kateri sem preživel 2 leti in 2 meseca — vseskozi popolnoma sam. Nazadnje je bilo lažje, ker sem bil v skupni sobi in sem delal tudi v pisarni.“

Na duhovnike so pri zasliševanjih izvajali hud pritisk, da bi podpisali obtožbo proti škofu Rožmanu, Vatškani, da bi jih živčno zlomili in napravili iz njih poročevalce in da bi se vpisali v Ciril-Methodijsko društvo, ki naj bi bilo zametek narodne Cerkve.

Škofa Leniča se spominjata v svojih zapiskih na svoje zapore tudi župnik Jožko Kragelj in dr. Ljubo Sirc. Oba se ga spominjata kot pokončnega in plemenitega človeka in duhovnika, ki je kljub vsemu ostajal trden, veder in družaben.

Po izpustitvi iz zapora je Krai-

gher zahteval, da Lenič ne sme nikdar več v službo na škofijo, zato ga je škof Vovk 26. maja 1955 poslal na župnijo v Sodražico, kjer je bil 9 let zgleden dušni pastir. Za Leniča so bila to najlepša duhovniška leta. Hitro se je vživel v ljudi in se z njimi povezal, obnavljal je cerkve, gradil stolp, oskrbel velike orgle, obnovil požgano cerkev Matere božje na Strmci.

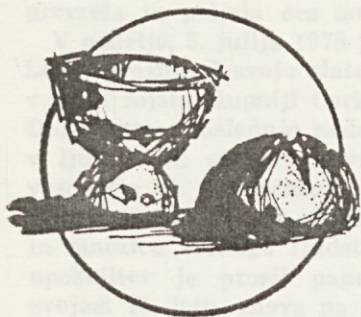
30. aprila 1964 je bil imenovan za generalnega vikarja ljubljanske nadškofije in kmalu nato še za prošta stolnega kapitlja, 2. decembra 1967 pa za ljubljanskega pomožnega škofa. 24. januarja 1968 je prejel škofovsko posvečenje v ljubljanski stolnici brez drugih zunanjih slovesnosti, stolnica pa je bila že uro pred začetkom posvetilnega obreda nabitopolna vernikov, ki so hoteli s svojo udeležbo izraziti svoje veselje in odobravanje klub izredno mrzlemu zimskemu dnevu s snežnim viharjem. V smislu svojega škofovskega gesla „V blagor Gospodove črede“ je bil pravi ljudski škof v najboljšem pomenu besede: zvest in iskren pomočnik nadškofoma, goreč oznanjevalec božje besede, prijateljski z duhovniki in redovnicami, prijazen in ljubezniv z verniki.

Obiskal je vse župnije ljubljanske nadškofije, imel nad 500 birmovanj, birmal nad 50 tisoč birmancev. Vseh cerkvenih slovesnosti se je rad udeleževal. Človek je imel vtis, da je postajal boga-

tejši, čim bolj se je razdajal, in čim več so ga ljudje vabili medse in več zahtevali od njega, tem več jim je dajal in tem srečnejši je bil. Včasih ga za zdravje oviralo, pa si je vedno znova opomogel, ostajal močan in pripravljen na darežljivo služenje. S svojo prirojeno in pridobljeno izjemno obdarovanostjo je postal pri ljudeh zelo spoštovan in priljubljen.

V času po 2. vatikanskem cerkvenem zboru je Medškofijski liturgični svet pod njegovim vodstvom oskrbel prevod vseh liturgičnih knjig, še prej pa vseh koncilskih listin. Prevajal je tudi papeške okrožnice in spise. Nekaj časa je bil sourednik pastoralne revije Cerkev v sedanjem času, od začetka izhajanja leta 1982 pa glavni urednik Sporočil slovenskih škofij. Kot generalni vikar je tudi sodeloval v raznih komisijah in na neštetih sejah in srečanjih. Ni ga področja, na katerem bi ne bil zastavil svojih izrednih sposobnosti, moči in izkušenj, ki si jih je bil pridobil v prejšnjih letih z delom in trpljenjem.

Posebno skrb in ljubezen pa je posvetil duhovniškim poklicem in zdomcem ter izseljencem. Malo semenišče v Vipavi in veliko semenišče v Ljubljani sta bila njegova skrb in veselje. Z vsoto odgovornostjo je vsako leto s sodelavci pripravljaval dan duhovnih poklicev na 4. velikonočno nedeljo in molitveni dan za duhovne poklice na Brezjah 2. soboto v septembru. Semenišnike je z zavzetostjo

spremljal na njihovi poti, jih obiskoval in se z njimi pogovarjal.

Odkar je postal škof, je naveloval stike z rojaki zunaj Slovenije, od leta 1977 je bil tudi uradno ravnatelj za dušno pastirstvo zdomcev in izseljencev. Vsako leto se je udeležil pomladanskega in jesenskega sestanka izseljenških duhovnikov v zahodni Evropi in obiskoval slovenske verske skupnosti po vseh deželah Evrope. Obiskal je tudi rojake v Kanadi in Združenih državah Amerike ter v Avstraliji. Le v Argentini nas ni obiskal, ker ga predolgo nismo povabili medse, ko ga je pa msgr. Orehar povabil, je bil pa že pre slaboten za dolgo in naporno pot.

V poslovilnem pismu je škof Lenič 18. novembra 1987 napisal Slovincem v Argentini med drugim te besede: „Vedno sem ponosen na Vas in na Vaše izredno delo, ki ga skupaj s svojimi dušnimi pastirji opravljate tako, da ste postali edinstven vzor urejene skupnosti, ki se trudi, da bi ohranila žive korenine vernosti in

slovenstva. Trudite se, da bodo iz teh korenin poganjali ne samo drugi in tretji rod. Zadnje čase smo dobili kar veliko obiskov iz Argentine in vedno občudujem vse, kako lepo slovenščino govorijo. Vem, da to ni samo zasluga vaših dušnih pastirjev, ampak predvsem staršev in dobrih ljudi, ki čutijo za svojo dolžnost, da mlademu rodu posredujejo versko in kulturno bogastvo našega naroda... Vesel sem, da radi berete Oznanilo in Duhovno življenje. Najbolj pa sem seveda vesel živnega verskega življenja med vami... Ko boste pa slišali, da me ni več na tem svetu, se vsem dragim znancem priporočam v blagohoten spomin.“

Slovinci po svetu smo vedeli, da smo imeli v škofu Leniču človeka, ki nas je razumel in imel rad. Hvaležni smo mu tudi, da je vedno znova pogumno branil škofa Rožmana in njegovo pravo mišljenje in odločanje v času revolucije, in vedno znova tudi razlagal, da je sramotilni steber med stolnico in škofijo velikanska laž in krivica zoper škofa Rožmana in Cerkev v Sloveniji.

O pomoru domobrancev je kmalu izvedel, ko je šel spovedat in obhajati rešenca iz Kočevskega Roga Milana Zajca, ki se je skrival pri teti v Štehanji vasi, in se je z njim pogovarjal vso noč o zvičajnem vračanju domobrancev iz Vetrinja in njihovem pokolu v Rogu in Teharjah. Milana je marca 1946 na kolesu spremljal do

Sentjošta, kjer sta ga dva fanta prevzela in peljala čez mejo.

V nedeljo, 5. julija 1978 je škof Lenič praznoval svojo zlato mašo v svoji rojstni župniji Cerklje na Dolenjskem, naslednjo nedeljo pa v ljubljanski stolnici z vso slovesnostjo ob navzočnosti 5 nadškofov, 5 škofov, 80 duhovnikov in množice vernega ljudstva. Za upokojitev je prosil papeža ob svojem 75. letu, znova pa 24. ok-

tobra 1988 in 5. novembra je bila njegova odpoved uradno objavljena.

Mašo zadušnico smo Slovenci iz Velikega Buenos Airesa imeli v cerkvi Marije Pomagaj na osmi dan škofove smrti v soboto 12. januarja, spoštovanega in dragega škofa pa bomo chrnili v lepem in hvaležnem spominu.

Jože Škerbec

Jezusovo darovanje - svečnica

Takoj naj omenimo, da je to Gospodov in Marijin praznik. Zato ga eni obravnavajo med Gospodovimi in drugi med Marijinimi prazniki. Tu ga uvrščamo med Gospodove praznike, ker se spominjamo odrešenjske skrivnosti, ki se je izvršila v Kristusu. Papež Pavel VI. pravi v svoji spodbudi o Marijinem češčanju: „Obrniti moramo tudi pozornost na praznik 2. februarja, ki je spet dobil prvotno ime ‘Gospodovo darovanje’, da bomo povsem dojeli bogato vsebino, spominjajoč se Sina hkrati z materjo“.

Praznik so najprej in najslovesneje obhajali v Jeruzalemu (4. stoletje). Od tod je prišel v grško Cerkev in so ga imenovali „srečanje z Gospodom“. Ob Jezusovem prvem prihodu v tempelj sta se

srečala z njim dva vzorna, zvesta predstavnika resničnega Izraela, starček Simeon in prerokinja Ana.

V 7. stoletju so sprejeli praznik tudi v Rimu. Vendar je bil tu bolj poudarjen spomin, da je Marija po judovski obredni postavi prinesla Jezusa kot prvorojenca v tempelj in ga darovala Bogu. Zato imenujemo praznik Jezusovo darovanje. Edinorojeni božji Sin je bil v templju darovan kot človek. Sveti Duh ga je razglasil za slavo Izraela in razsvetljenje nevernih. Bog prihaja med ljudi v Odrešeniku, ki je pravi človek.

Včasih so ta praznik imenovali tudi praznik Marijinega očiščevanja, pač glede na dejstvo, da je po Mojzesovi postavi mati veljala po porodu za levitsko nečisto. Če je rodila dečka, štirideset dni ni

smela stopiti v tempelj in se ni smela dotakniti ničesar svetega. Po preteku tega časa je prišla v tempelj, kjer jo je sprejel duhovnik in jo blagoslovil. — Ker je ta dan pred mašo blagoslov sveč in procesija z njimi (procesija je že od začetka, to je 4. stoletja), je pri nas dobil praznik ime svečnica.

Z bogoslužjem praznika Jezusovega darovanja je povezan blagoslov sveč in procesija s prižganimi svečami. Oboje nas hoče čim tesneje povezati z našim Odrešenikom. Kristus je kakor sveča, ki se porablja, da sveti drugim. Darovan je bil v templju, da bi zasvetil ljudem z lučjo svojega sredništva pred Bogom. Sam se je izničil, da bi se mogli ljudje srečati s svojim Bogom. Ljudem želi svetiti kot neugasljiva luč, da bi našli pot k Bogu se z njim srečevali že v tem življenju, po končanem

zemeljskem romanju pa naj bi se v vsej polnosti za zmeraj združili z njim. Jezus ni za one, ki mislijo, da že vse vedo o Bogu, temveč za tiste, ki ga iščejo, ki se ponižno v procesiji tisočih napotijo k Bogu. Samo ob Jezusu in v njem se nam Bog razodeva, če smo seveda sprejemljivi za njegovo govorico.

Praznično berilo iz preroka Malahija govori o očiščevalnem prihodu Boga v njegov tempelj. Ljudje moremo biti Bogu všeč šele tedaj, ko nas on sam očisti grehov in hudobije. Grešnosti in hudobije nas more očistiti, če mu gremo z odprtim srcem naproti, če ga želimo videti in sprejeti, kakor sta storila „Jahvetova ubožca“ starček Simeon in prerokinja Ana, ki sta potrpežljivo, a hrepeneče pričakovala tolažbo Izraela. Ni torej dovolj, da Bog želi priti k nam, temveč moramo tudi mi porovati k njemu. Ni dovolj, da luč prihaja na svet, temveč moramo to luč tudi sprejeti, da nas razsvetljuje, in jo bolj ljubiti kot temo. — Tako razumemo, zakaj pri blagoslovu med prižiganjem sveč pojemo:

Naš Gospod prihaja z močjo, /
razsvetlil bo oči svojih služabnikov. Aleluja.

Med blagoslovom sveč pa moli duhovnik:

O Bog, prava luč, / tj si stvarnik resnice in luči. /
Prižgi svojo trajno luč v srcih vernikov, /
ki smo se zbrali k blagoslovu sveč, /
da postanemo vredni luči tvoje večne slave.

Procesija s svečami je predvsem

zunanje znamenje, da verujemo božji ljubezni. Je pa tudi znamenje dobre in odločne volje, da želimo s Kristusom, ki je luč našega življenja, rasti v starosti, modrosti in milosti pri Bogu in ljudeh in to tako, da hodimo za njim po poti ljubezni ne samo v velikih stvareh, ampak in predvsem v navadnih okoliščinah življenja.

Bogoslužje praznika Jezusovega darovanja nas torej vabi, naj gremo naproti Kristusu v božjo hišo.

Našli ga bomo pri evharističnem slavju. Tu naj ga pozdravimo in sprejmemo kot svojega odrešenika in mu prinesemo v dar živo vero in gorečo ljubezen, podobno veri in ljubezni Simeona in Ane. Končno naj ga sprejmemo ne v naročje, temveč v svoje srce. Procesija na ta dan pomeni iti za Kristusom, ki je luč sveta, in to s prižgano lučjo krščanskega življenja, ki mora biti svetel odsev njegovega sijaja.

France Oražem

Postni čas

Letos bo velika noč zgodaj, že v nedeljo 31. marca, postni čas se bo pa začel na pepelnično sredo 13. februarja.

Bogoslužno leto doseže vrhunec in središče v svetem tridnevju Gospodovega trpljenja in vstajenja in se nadaljuje v velikonočnem času. Na praznovanje te skrivnosti se pripravljamo s štiridesetdnevnim postnim časom. Začne se na pepelnično sredo s pomenljivim obredom pepeljenja, ki ga spremljajo resne besede:

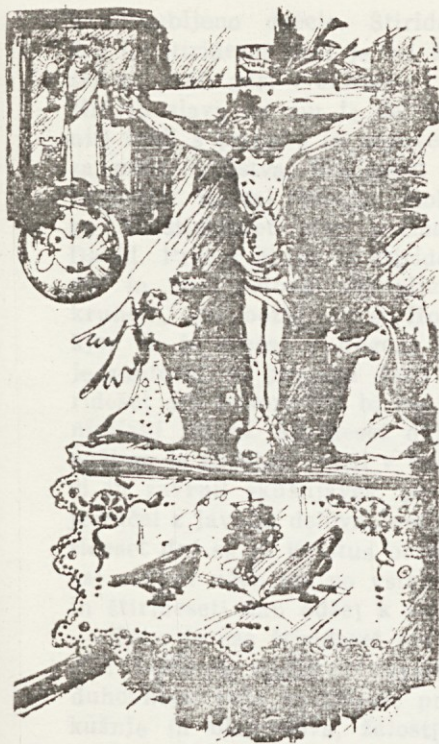
Spreobrnite se in verujte evangeliju! ali:

Pomni, človek, da si prah in da se v prah povrneš!

Kdor ni doumel globlje vsebine pepeljenja, more v tem obredu videti nekaj pogrebnega, nesodobnega. Res pa je nasprotno. Pepeljenje ni podcenjevanje in napad

na človekovo dostojanstvo, temveč je trdna osnova zanj. Spomni nas, da je prišel čas, ko naj obnovimo življenje, da bo čimbolj podobno vstalemu Kristusu. Pepeljenje je znamenje minljivosti in smrti, križ pa znamenje življenja. Res smo prah in bomo morali umreti. Vendar smo po Kristusovi zmagi na križu poklicani k novemu boljšemu življenju.

Postni čas je naravnani na veliko noč. Od nje dobiva svoj smisel in svojo pomembnost. V veliki noči je obsežena vsebina vseh praznikov. In to ne samo zato, ker je najpomembnejši praznik, temveč predvsem zato, ker živo povzema vso skrivnost odrešenja.

Velika noč je središče medsebojnega zблиževanja vse Cerkve, središče uresničevanja življenja odrešenih. Zato je povsem razumljivo, da ta praznik zahteva tudi temu primerno in ustrezno pripravo.

Razvoj postnega časa

Cerkve ni sprejela postnega časa v svoje verske vaje le kot lepo dediščino stare zaveze, ko so se verni Judje postili dvakrat na teden, temveč je pobožno vajo dvakratnega posta v tednu ožarila še

s spoštljivim spominom na Odrešenika. S postom so se Judje pripravljali na praznovanje svoje pashe. Ker se je judovski post časovno ujema s Kristusovim trpljenjem, je kristjane ta post spodbujal k žalosti nad grehi in k spokornosti. Namen krščanskega posta je bilo prostovoljno osebno sodelovanje pri Kristusovem trpljenju. Bil je iskrena priprava na praznovanje Kristusove velikonočne skrivnosti, ki ne pomeni samo smrti, temveč predvsem življenje — torej življenje skozi umiranje. Kristjani so zares vzeli Kristusove besede: „Ali morejo svatje žalovati, dokler je ženin med njimi? Pridejo pa dnevi, ko jim bo ženin vzet in takrat se bodo postili“ (Mt 9, 15). Postili so se tiste dni, ko so se spominjali smrti svojega Učitelja. Kristus — ženin — je bil vzet, in oni so se postili.

Najprej so se kristjani postili samo v petek, ko so se spominjali Kristusove smrti. Tako sv. Irenej in Tertulijan pričata, da so se v 2. stoletju postili na veliki petek, nekateri tudi na veliko soboto, ko je Gospod ležal v grobu in so pričakovali njegovega vstajenja. V 3. stoletju so se že v raznih krajih postili ves veliki teden, ponekod tudi več tednov.

Na odločitev, da traja čas pokore prav štirideset dni, so gotovo vplivala svetopisemska poročila o dogodkih iz zgodovine odrešenja. Štirideset let je izvoljeno ljudstvo potovalo skozi puščavo

v objubljeno deželo. Štirideset dni in štirideset noči je bil Mojzes na sveti gori v Jahvetovi bližini in slavi, da mu je dal kamniti tabli s postavo in zapovedmi za pouk ljudstva. Štirideset dni je Goljat izzival Izraelce, dokler ga ni štirideseti dan premagal David. Prerok Elija je štirideset dni in noči potoval okrepljen s kruhom, do božje gore Horeb, kjer se je srečal z Bogom. Bog je zahteval po preroku Jonu štirideset dni pokore, da bi bili Nivljani rešeni. Štirideset dni in noči se je Kristus postil v puščavi in zavrnil skušnjavca, preden je začel z javnim delovanjem. Štirideset dni se je Kristus prikazoval svojim učencem po vstajenju in štirideseti dan odšel k Očetu. — Tako je čas štirideset dni postal božjemu ljudstvu znamenje duhovnega boja in zmage, preizkušnje in blagoslova, žalosti in vesele tolažbe.

Namen postnega časa

Postni čas je bil od vsega začetka čas intenzivne duhovnosti. Papež Leon Veliki je postni čas imenoval velike duhovne vaje vse Cerkve. Vse spokorne vaje so bile usmerjene na doživljanje Kristusove velikonočne skrivnosti. V tem času so skrbeli ne samo, da so več molili, temveč tudi da so bolj molili. Veliko so brali in razlagali Sveto pismo. Posebna značilnost so bile postne pridige, ki so bile duhovno poglobljene in so dale Cerkvi velike govornike.

V tem času naj bi torej poglobili krščansko življenje, bolj pristno zaživel tisto življenje, ki smo ga prejeli pri krstu. Uspešno sredstvo za poglobljanje krščanskega življenja pa je tudi pokora, ki po večstoletnem izkustvu ureja strasti; dviga duha, vliiva moč in zagotavlja zmago. Pokoro imajo v vseh časih skoraj v vseh religijah v časti in jo tesno povezujejo s človekovim notranjim verskim čutom.

V stari zavezi je vedno jasneje poudarjen verski pomen pokore. Tudi takrat, ko se ljudje k pokori zatečejo v glavnem zato, da bi po storjenem grehu „potolažili“ božjo jezo, ali v velikih nesrečah, ali zato, da bi prejeli od Boga pomoč, moremo vendarle ugotoviti, da zunanja dejanja pokore spremlja notranje stanje spreobrnjenja k Bogu. Ljudje si pritrjujejo v jedi, se odpovedujejo premoženju, dajejo miloščino, množijo in poglobljajo molitev tudi še potem, ko je bil greh že odpuščen in ne prosijo več za kakšno posebno milost. Postijo se in oblačijo v raševino, da „svoje duše“ pokorijo, da se ponižajo pred Gospodovim obličjem, da se obrnejo k Bogu. Postijo se, da bi Boga laže iskali v molitvi, da bi laže umeli, kar je božjega, da bi se pripravili na srečanje z Bogom. Počora je torej v stari zavezi versko in vsakomur osebno dejanje, katerega cilj je Boga ljubiti in se mu bolj osebno izročiti. Takšna mora biti verska pokora,

tudi v obredih, ki jih določa in ureja postava.

Prav tako moremo iz stare zaveze spoznati, kako so pravični ljudje z osebno pokoro zadoščevali za grehe občestva. Izmed teh naj omenimo Mojzesa, ki se je štirideset dni postil, da bi potolažil Gospoda zaradi grehov nezvestega ljudstva.

Vse to pa je le znamenje prihodnjega. Kajti pokora, ki je potrebna notranjega življenja, potrjena z verskim izkustvom vsega človeškega rodu, in je predmet posebne zapovedi božjega razodetja, dobi v Kristusu in Cerkvi povsem nov in kar najgloblji pomen.

Kristus, ki je to, kar je učil, vedno najprej sam izvrševal, je pred nastopom svoje službe prebil štirideset dni in štirideset noči v postu in molitvi in začel svoje javno poslanstvo z veselim oznanilom: „Čas se je dopolnil in božje kraljestvo je blizu. Spreobrnite se in verujte evangeliju“ (Mt 1, 15). Te besede so nekak povzetek in vsebina vsega krščanskega življenja. V kraljestvo, ki ga oznanja Kristus, moremo vstopiti samo po spreobrnjenju, to je po takšni notranji spremembi vsega človeka, da ta začne misliti, soditi in živeti v tisti svetosti in ljubezni do Boga in bližnjega, ki nam jo je razodel Kristus in sta nam bili (svetost in ljubezen) v njem v polnosti podeljeni. Kristusovo povabilo k spreobrnjenju je še toliko bolj obvezno in nujno,

ker nas ne vabi samo z besedo, temveč nam daje tudi zgled spokornosti, ker je hotel trpeti ne za svoje grehe, temveč za grehe drugih. Kristus človeka razsvetljuje z novo lučjo, da more spoznati na eni strani božjo svetost, na drugi pa hudobijo greha. Kristusova beseda prinaša človeku oznanilo, ki ga vabi k spreobrnjenju in mu podeljuje odpuščanje grehov. Te darove prejme človek pri krstu, ki ga usposobi po Kristusovem trpljenju, smrti in vstajenju, in je s pečatom te skrivnosti zaznamovano vse njegovo življenje. Zato mora vsak kristjan v hoji za svojim božjim Učiteljem zatajevati sam sebe, nositi svoj križ in biti pridružen Kristusovemu trpljenju. In ko je tako spremenjen v podobo njegove smrti, je sposoben zaslužiti slavo vstajenja. Zato odslej ne sme živeti več sebi, ampak Bogu, ki ga je vzljubil in dal zanj sam sebe. Živeti pa mora tudi za brate in sestre, da dopolnjuje v svojem telesu, kar primanjkuje Kristusovim bridkostim, in to v prid njegovemu telesu, ki je Cerkev

Pokora, ki nam jo Cerkev v postnem času še posebno priporoča, je po svojem bistvu spreobrnjenje, duhovna prenova, obrat človeka od ničevosti in obrnitev k Bogu. Zato pa je pokora težka, boleča, a hkrati tudi tako lepa, plodovita in vesela. Torej pokora ne pomeni, kakor navadno mislimo, nekaj mučnega, morečega. Po svojem bistvu je nekaj veselega,

NAMEN
APOSTOLATA MOLITVE
ZA FEBRUAR:

Splošni: Da bi vsi, ki iščejo smisel življenja, le-tega našli v Kristusu.

Misijonski: Da bi Cerkve Latinske Amerike ob 500-letnici evangelizacije okrepile svojo pripadnost Kristusu in njegovemu sporočilu.

Slovenski: Da bi v našem narodu bolj gojili kulturo srca, besede in medsebojnih odnosov na vseh ravneh družbenega življenja.

---

osrečujočega, saj je to redna pot združenja z Bogom.

Iskreno notranje spreobrnjenje morajo spremljati tudi zunanja dela: odpoved, zatajevanje, dejavna ljubezen, apostolat itd. Pokora postnega časa ima mnogo globlji pomen kot samo odpoved nečemu in nečesa. Pokora mora biti spreobrnjenje: molitev, ljubezen. Ljubezen ne samo do Boga, temveč do vseh ljudi: „Pokora postnega časa naj ne bo samo notranja in zasebna, ampak tudi zunanja in občestvena. Spokorne vaje je treba gojiti primerno možnostim naše in različnih pokrajin ter razmeram vernikov“ (B 110). Bogoslužje postnega časa ne zahteva v prvi vrsti zunanja dela pokore, temveč pravilno notranjo naravnost, za kar pa je nujno potrebno: pokora, post, prekinitve z grehom — ki je krivica do Boga in ima tudi socialne posledice — ljubezen do Boga in bližnje-

ga, poglobljena molitev, obilnejše hranjenje z božjo besedo, pomoč potrebnim.

Pokora postnega časa se začne z znamenjem križa na glavi pri pepeljenju. To seveda ni samo znamenje umiranja in smrti, ampak veliko bolj zagotovilo vstajenja, ki ga duhovno že anticipiramo v evharistiji. Pokora se nadaljuje v velikonočni spovedi, v zavestnem, dejavnem sodelovanju pri nedeljskem bogoslužju — in čez teden, kolikor je največ mogoče — z ljubeznijo do vseh, ki so kakor koli potrebni naše pomoči. Tako ne bo velika noč za nas samo apologetična resnica, osebni Kristusov dogodek, temveč naš osebni praznik, praznik novega človeka, ki je po Bogu ustvarjen v resnični pravičnosti in svetlosti.

France Oražem

TE NAŠE KORENINE

Te naše korenine stare so tisoč petsto let, nikdo jih več ne izruje.

V globine in širine so zaorale, iz zemljo so se posestrile, v njih je čudežna moč.

Stojimo, drečna, visoka drevesa, strnili smo se v prostrani gozd, noben vihar nas ne bo podrl.

Tu bomo vselej ostali, čvrsti, ponosni, veseli, tu bomo peli slovenske hvalnice.

Stanko Janežič

Krepost čistosti v našem času

Urednik Duhovnega življenja me je naprosil za nekaj člankov o čistosti. Pred leti je v tej reviji lepo in izčrpno pisal o tej témi zdaj že pokojni profesor moralne teologije dr. Ignacij Lenček. V mnogočem bom uporabil njegova izvajanja, le način obravnavanja bo seveda nekoliko drugačen.

Važnost téme

Človeštvo, zlasti še tako imenovani zahodno-krščanski svet, preživlja zelo težko krizo. In precej splošna je sodba, da gre v dnu in v korenini predvsem za moralno krizo. Ta moralna kriza pa ima

spet svoj izvor in razlago v zgubljanju vere v Boga. Bog postaja vsak dan bolj véliki Odsotni v zavesti in življenju modernega človeka. Zdi se, da ga ne potrebuje, ker je tako zaverovan v svoje dosežke v znanosti in tehniki, da se mu zdi Bog odveč. To bi bila bistvena diagnoza današnjega sveta. Vendar pa je istočasno treba reči, da se že kažejo znaki in se dvigajo glasovi, ki govorijo o novem iskanju Boga. Napolj zavestno, ne še prav določno, se človeštvo začinja zavedati, da mu ne zadošča materialno blagostanje, da so mu potrebne tudi druge vrednote, zlasti religiozne, in da je končno le v povratku k Bogu in njegovemu moralnemu zakonu možno ustaviti moralni razpad, ki ga doživljamo v vedno večji meri in ki nas končno lahko pripelje v popoln kaos.

Eden od znakov moralnega propadanja je tudi vedno večja sproščenost in razbrzdanost na področju spolnosti, v spolni moralni. „Spolna revolucija“ — tako mnogi imenujejo splošno razpuščenost na tem področju, ki se je začela pred nekaj desetletji, zlasti v industrializiranih deželah, iz katerih se seveda potem širi tudi v druge — povzroča izredno pogubne posledice. Moralno uničuje posameznike, družine, cele narode. Celotno moralno ogrodje družbe se začinja majati in se grozi podreti.

To razkrajanje gre na globoko in široko. Na široko po mogočnih družbenih obšilih, zlasti po televiziji, pa tudi po revijah in radiu. Pornografija vdira v naše hiše in je vsak dan bolj drzna. Zastruplja duše otrok, mladostnikov in odraslih. Okolje se erotizira. Spolnost se prikazuje le še kot predmet uživanja. Čistost, če se sploh omenja, je poniževalno zasmehovana kot nekaj nenaravnega, zastarelega, ostanek represivne morale mračnega srednjega veka.

Neopaganizem vdira s silo tudi v krščansko deželo. Moderno civilizacijo obvladuje potrošniško mišljenje, človek se žene samo še za denarjem, za užitkom in udobjem. Za to živi, za to dela in trpi, za tem se peha. Za višje, duhovne vrednote ima vedno manj smisla in časa.

Da je v takem vzdušju težko živeti res krščansko življenje, je razumljivo. Nekdaj je okolje človeku pomagalo pri njegovem prizadevanju za krepost, danes ga, nasprotno, vleče navzdol. Težko je plavati protj toku. Če to velja za celotno versko-moralno življenje, velja posebej še za spolno moralno, katere zahteve, že same na sebi težke, postanejo še težje v okolju, v katerem nam je danes živeti.

Današnji čas bi lahko v tem pogledu primerjali prvim krščanskim stoletjem, ko so morali kristjani živeti v moralno propadajočem rimskem cesarstvu.

In vendar so prav s svojim no-

vim načinom življenja, z zgledom krepostnega življenja, prekvasilí tedanji svet in ga po nekaj stoletjih naredili krščanskega. Danes, ko se širi v svetu novo poganstvo, je naloga kristjanov podobna nalogi prvih kristjanov: biti kvas družbe, luč sveta, bolj kot z besedo s pričevanjem krepostnega življenja. Zlasti tudi v spolnosti, kjer je nevarnost najhujša in potreba največja.

Zapoved čistosti

Zapoved čistosti (samske in zakonske) ima namen varovati veliko človeško dobrino in vrednoto spolnosti pred vsako zlorabo in napačno rabo. Zato moramo zmeraj znova v sebi in drugih utrjevati prepričanje, da so vse božje zapovedi, tudi zapoved čistosti, za človeka velika dobrota. So mu kažipot k njegovi sreči. Človek more živeti človeka vredno življenje in tako dosegati svoj namen ter srečo samó, kadar živi skladno z načrtom, ki ga ima Bog z njim in ki mu ga je položil v samo njegovo naravo. Bog je človeka ustvaril in zato do vseh podrobnosti vé samo On, kako mora uporabljati svoje sile in razvijati svoje zmožnosti, da bo dosegal svoj namen in srečo tu na zemlji ter končno blaženost v večnosti. Človek mora ta božji načrt o sebi hvaležno sprejeti in ga poskušati v življenju uresničiti. To je vsa njegova naloga, v tem je njegova veličina, pa tudi edina prava sreča.

Vse ostalo vidno stvarstvo okoli

človeka, ki je bilo ustvarjeno nje-
mu v pomoč, se s fizično nujno
ravna po božjih zakonih, ki so za-
pisani v njegovo naravo. Zvezda
ne more zapustiti poti, po kateri
jo ta zakon vodi. Elementi atoma
se nujno ravnajo po strukturnih
zakonih, katere je vanje položil
Stvarnik. Tudi s človekom je del-
no tako. V marsičem je tudi člo-
vek podvržen nujnim zakonom
svoje narave, ne da bi se jim mo-
gel upreti, pogosto zanje niti ne
ve. Le kadar začne kaj slabo de-
lovati v našem organizmu, se tega
zavedamo, ker začutimo bolečino
nered in bolezen.

V mnogih pogledih pa je člo-
veku samemu dana naloga, da spo-
zna, v kakšen namen mu je Bog
dal določene sposobnosti in na-
gone, in da jih sam zavestno in
hoté uporablja tako, da ga vodijo
k cilju, za katerega mu jih je
Stvarnik dal. Bog je na primer
dal človeku čudovito sposobnost
vida, a ta mu je vsaj v neki me-
ri izročena v umno in svobodno
uporabo. Z očmi lahko gledam
stvari, ki so meni kot osebi po-
trebne, koristne, prijetne, skratka
dobre, lahko pa z njimi gledam
tudi kaj takega, kar me kot člo-
veka ponižuje, je v nasprotju z
mojim osebnim dostojanstvom, kar
je torej grešno. Odgovoren sem,
kako te božje darove uporabljam.
A ker sem svoboden, jih lahko
uporabljam tudi v slabo, ne sklad-
no z njihovim namenom in torej
proti svoji resnični sreči.

Po tem preprostem vpogledu v

človeka in njegovo naravo poglej-
mo sedaj na njegovo spolnost,
ker je ta predmet našega razmiš-
ljanja. Človek je po božji zamisli
opremljen s spolnostjo: s spolni-
mi organi in s spolnim nagonom.
Spolnost seveda ni samo tisto, po
čemur na zunaj ločimo ljudi v mo-
ške in ženske; niso samo spolni
organi v fiziološkem pomenu. Spol-
nost je mnogo več. Moški in žen-
ska se razlikujeta med seboj ne
samo telesno, temveč tudi duševno
in duhovno. Moški misli po moško,
čustvuje po moško, vse dela po
moško. Isto velja za žensko. Zato
po pravici od moškega zahtevamo,
naj bo moški in se ravna, kot je
njegovemu spolu primerno, in isto
zahtevamo tudi od ženske. Vsako
nenaravno posnemanje drugega
spola človeka ponižuje, pogosto
ga naravnost osmeši. Moški in
ženska sta različna, se med seboj
dopolnjujeta, tako da lahko v ne-
kem smislu rečemo, da šele moški
in ženska predstavljata celega
človeka.

Ker se lepo dopolnjujeta, se
tudi medsebojno privlačita, kot
da bi ne mogla biti srečna eden
brez drugega. To skrivnostno
medsebojno privlačnost so misleci
vseh časov poskušali na najraz-
ličnejše načine razlagati. Veliki
grški filozof Platon nam je v svo-
jem dialogu Simposion podal mi-
tično razlago za to dejstvo: oče
grških bogov, Jupiter, je spoznal,
da ima človek v sebi preveliko
moč. Zbal se je, zato ga je razde-
lil v dva dela: iz enega samega

človeka je naredil dva, moškega in žensko, kot če kdo prereže pomarančo na dveje (ta podoba je od Platona). Od takrat hodj vsak od obeh po različni poti, a z neutrešno željo, da bi našej dopolnilo, v drugem spolu. Šele tedaj, da bo zares srečen.

To je seveda samo mit, vendar vsebuje veliko resnice. Pravo in polno razlago pa nam je podal Bog sam na prvih straneh Svetega pisma. V poljudnem izražanju, kakor je bilo primerno za ljudi tedanjih časov, in zato v jeziku, polnem simbolov in podob, nam Bog razodene važne resnice o tem, kaj je človek. Človek ni bil ustvarjen kot samostojno bitje, ki bi v lastnem bitju našel vse potrebno za svojo srečo. Bil je ustvarjen za življenje v skupnosti. In prva skupnost, v kateri naj bi našel svoje izpopolnjenje in srečo, je skupnost moškega in ženske. Pogledjmo, na kako preprost način to resnico izrazi Sveto pismo!

Prvi človek, Adam, išče med bitji, ki ga obdajajo v raj, nekoga, ki bi bil njemu podoben, s katerim bi se lahko družil in v njem našel sebi primerno pomoč. Pa ne najde. Zato reče Bog: „Ni dobro človeku samemu biti; naredim naj mu pomočnico, njemu primerno“ (1 Mz 2, 18). In zato je Gospod Bog naredil iz rebra, ki ga je vzel človeku, ženo ter jo privedel k človeku. Tedaj je rekel človek: „To je zdaj kost iz mojih kosti in meso iz mojega mesa; ta se bo imenovala možinja, kajti iz

moža je vzeta“. In Bog ju je blagoslovil in jima rekel: „Rodita in se množita ter napolnita zemljo“ (1 Mz 1, 28).

Razberimo iz teh svetopisemskih vrstic, kar nam je Bog z njimi hotel povedati. Najprej, da je človek bitje, ki je poklican za življenje v skupnosti. Sam se ne počuti dobro. Zlasti potrebuje te prve in osnovne skupnosti, ki jo sestavljata moški in ženska. Dve različni osebi, enaki po svojem dostojanstvu, a različni po drugačnem uresničevanju iste človeške narave. Zato sta poklicani, da živita v tesni, intimni prijateljski skupnosti, ki gre tako daleč, da postaneta „eno meso“.

Drugo, kar nam Sveto pismo pove, je, da je žena naravna družica moškega, njemu po dostojanstvu enaka, a istočasno namenjena, da z njim skupaj tvori najosnovnejšo celico človeškega rodu, ki je namenjena rodnji novih človeških otrok. Po tej intimni zvezi med moškim in žensko naj bi se množilo človeško življenje na zemlji.

V tem je povedano vse bistveno, kar potrebujemo za umevanje človekove spolnosti. Moški in ženska še med seboj srečno dopolnjujeta in v tem najdeta svojo osebno srečo, a to njuno medsebojno osrečevanje in dopolnjevanje ima tudi še drug namen, ki presega njuno osebno srečo, namreč množitev človeškega rodu. Spolnost je torej v službi človeštva. Iz intimnega spolnega združenja moškega in ženske se bodo rodili otroci, ki

bodo v stalni skupnosti med starši našli tudi vse potrebno, da dosežejo popoln človeški razvoj.

Ljubezen — duhovna, srčna, telesna in spolna — je tista sila v človeku, ki vabi in priganja moškega k ženski, žensko k moškemu. Ta sila zajema in prevzema cellega človeka — njegovega duha, srcé, telesnost in spolnost. Spolnost je le eden od elementov te mogočne privlačne sile, ki jo čutita moški in ženska eden do drugega. Zapoved čistosti ima pred očmi v prvi vrsti le enega od teh elementov, namreč prav spolnost. „Ne nečistuj“, pomeni, da človek ne sme svoje spolnosti uporabne v druge namene, kot jih ta po božjem načrtu ima. In že vemo iz vsega do sedaj povedanega, da ima spolnost dva velika namena: zakonca naj si v intimnem spolnem združenju izpovedujeta svojo ljubezen in si jo po istem dejanju tudi krepita, vendar pa tako, da istočasno spolno dejanje vsaj načelno postavita tudi v službo množitve človeškega rodu.

Zapoved čistosti nalaga torej človeku, da spolnosti ne uporablja v namene, za katere mu ni bila dana. Ves ustroj spolnosti kaže, da bi je človek ne imel, če ne bi bil poklican k prebujanju novih človeških bitij. A Bog je hotel, naj bi bilo novo bitje sad osrečujočega ljubezenskega spolnega dejanja med moškim in žensko. In to ne le trenutnega medsebojnega združenja, temveč neločljive zakonske zveze. Tu se nahajamo

pred največjo skrivnostjo, skrivnostjo nastajanja novih članov človeške družine. Za ustvarjenje vsakega novega človeka je Bog hotel pritegniti k sodelovanju človeka. Vsak človek naj bi bil sad božje in človeške ljubezni. Prvi človek je izšel samo iz božje roke, ves ostali človeški rod pa je sad sodelovanja Boga in človeka. V naravnem redu človek ni nikdar tako velik, kot kadar istočasno z Bogom izgovarja svoj ustvarjalni „fiat“ (zgodí se), ki priklíče v življenje novega človeka.

To je torej namen spolnosti. Gre za vir človekovega življenja in ker je to življenje nekaj velikega in svetega, je tudi spolnost nekaj velikega v človeku. Tako ni nič čudnega, če je človeštvo vedno imelo neko posebno spoštovanje, skoraj neki svet strah pred to skrivnostno silo spolnosti. Tudi najbolj primitivna ljudstva občutijo spolnost kot neki tabú, nekaj skrivnostno velikega, v kar človek ne sme posegati.

Za obrambo tega skrivnostnega vira življenja je narava sama dala človeku tudi poseben čut sramežljivosti, s katero brani celotno sfero spolnosti in njenega zunanjega javljanja pred neupravičeno tujo radovednostjo. Ne, ker bi bila spolnost nekaj manjvrednega, češar bi se moral sramovati, ampak ker je ta nekaj tako osebnega, da jo uporablja samo tedaj, kadar so dani primerni pogoji za res osebno ljubezensko predajo. Čut sramežljivosti je prisoten v vseh zna-

nih kulturah, tudi najbolj primitivnih, čeprav se seveda ne izraža povsod na iste načine in v istih mejah.

Spolno združenje moškega in ženske prinaša redno velik spolni užitek in — če je izraz prave in urejene ljubezni — tudi veliko duhovno in čustveno zadovoljstvo ter srečo. Telesni, spolni užitek je sredstvo, s katerim Bog vabi k dejanjem, kj so tako zelo važna za uresničevanje njegovih načrtov s človeštvom. Seveda pa spolnost človek tudi lahko zlorabi. To stori, kadar išče spolni užitek proti namenom, ki jih spolnost ima. Spolnj užitek nima svojega namena sam v sebi, ni sam sebi namen, temveč je sredstvo za višje namene. Zato ga smemo iskati in hvalno sprejeti le, kadar je v skla-

da s temj nameni. Proti božjemu načrtu in zato proti božji volji in greh je, če spolni užitek iščemo zaradi samega sebe, izven celote, v katero mora biti vključen. V takem primeru storimo dejanje protj namenu spolnosti, storimo težko grešno dejanje. Velik, smrtni greh, ker v važni stvari kršimo od Boga hoteni red. Nečisti greh, splošno govorjeno, obstoji torej v tem, da kdo išče ali pa tudi le prostovoljno sprejme spolnj užitek izven zakonskega dejanja, ki mora biti samo po sebi odprto za novo življenje, čeprav se predvidi, da zaradi okoliščin, ki so od človekove volje neodvisne, konkretno spolno dejanje ne bo plodno.

(Bo še)

Lojze Kukovica

MOŽJE BESEDE

Primož Trubar je svete bukve pisal
in zaplotniškim rojakom levite bral,
France Prešeren je umetne pesmi zlagal
in brate k slogi in svobodi spodbu-
jeval.

Vladika Slomšek je vero oznanjal
in materino besedo ljubiti učil,
Fran Levstik je s svojim peresom
v narodu samozavest budil.

Simon Gregorčič, goriški slavček,
je vriskal z ljudstvom in z njim ihtel,
Ivan Cankar je lepoto odkrival
in ves za pravico in resnico gorel,

Oton Župančič je s stihj pozvanjal
in o narodovi usodi pel,
Srečko Kosovel je iz bridkobe Krasa
v veseljnost bivanja hrepenel.

Fran Finžgar je mohorjanil
in klenost in zdravje sejal,
Ivan Pregelj je luterane slikal,
se s puntarjji bratil in s poltjo boje-
val.

Možje besede so bili in so med nami,
njihova imena v srcih naroda žive,
z njimi bomo peli hvalospelve,
njihove besede v klasje zore.

Stanko Janežič

Od ondod bo prišel sodit žive in mrtve

Prihodnosti ne čakamo s prekrižanimi rokami. Skušamo jo narčrtovati in oblikovati; nismo povsem odvisni od nepredvidljive usode. Kot posamezniki in kot človeška skupnost lahko nekaj storimo za svojo prihodnost. Nekoč so ljudje že mislili, da lahko ustvarijo raj na zemlji, v katerem bo dovolj sreče za vse. Postali smo treznejši.

V prihodnost mnogi gledajo bolj s strahom kakor pa z zaupanjem. Dvomijo, ali bomo ljudje zares zmogli dovolj iznajdljivosti in energije, da bomo dovolj skrbno ravnali z naravo, delili delo, gradili pravičnost med narodi, da ne bomo samo uničevali itd.

Danes nihče več ne pričakuje zemeljskega raja za vse ljudi. Ne zato, ker bi nad nami prežala zla usoda, marveč zato, ker človek ni tak, da bi mogel živeti brez bolezni, brez medsebojnih napadanj, brez nezaupanja in nasilja, brez napačnih ali celo zlobnih odločitev. Če računamo samo s tistim, kar je v človekovi moči, se moramo odpovedati velikim sanjam o popolnem svetu. Hvalezni smo že lahko, če nam v našem malem svetu uspe dokopati se do relativno zadovoljnega življenja.

Vendar se zaradi upov, ki smo se jim odpovedali, ne počutimo

ravno dobro. Hrepenenja po miru, ki si to ime zares zasluži, ne moremo preprosto utišati. Hrepenenje po svetu, v katerem bo vsakdanjega kruha ne le za nas, marveč za vse in v katerem bodo vsi doživljali prijateljstvo in ljubezen, se vedno znova prebuja v nas. Kjer ne smemo več sanjati o veselju za vse, izgubimo barve svoj sijaj in prazniki svojo moč. Nekaj v nas se upira, da bi se odpovedali gledanju po pravičnosti in se zadovoljili s tem, kar imamo. Doživeto srečo okušamo večasih bolj kot obljubo tega, kar naj bi pravzaprav bilo in česar še zdaleč nimajo vsi.

Zaradi vere v Gospoda, ki bo ponovno prišel, zame prihodnost ni to, kar meremo sami napraviti iz nje. Verujem v Boga, ki nam prihaja naproti s svojimi neomejenimi možnostmi, da izpolni vsako hrepenenje in obriše vse solze. Naproti nam prihaja v svojem Sinu. Jezus je v času svojega zemeljskega bivanja začel zbirati ljudi okrog svoje mize. Svojo ljubezen jim je ponudil kot kruh miru in vino veselja.

To stori vedno znova tam, kjer se oznanja njegov evangelij in slavijo znamenja njegove bližine. To stori tudi tam, kjer ga ne poznajo, a se vendar trudijo živeti drug

z drugim in drug za drugega.

Prišel bo znova, da dopolni vse te začetke. Tudi rajni bodo pri tem imeli svoj delež. Sin bo prišel, da nas dokončno sprejme v svojo ljubezen k Očetu. Tam bomo našli tudi drug drugega v miru, ki ga ne bo nobena stvar več ogrožala in omejevala. To lahko pričakujemo le, če pričakujemo tisto, kar je mogoče Bogu. Verujem v to. In zato lahko pritrjujem življenju, čeprav je v njem za mnoge hudo trpljenje in za nas vse hrepenenje, ki ostane tukaj neizpolnjeno.

Moje lastno življenjsko pričakovanje in prihodnost naše zgodovine ne postajata vedno toliko manjša, kolikor bolj se primika meja časa. Smemo pričakovati in naj pričakujemo ob koncu sveta Gospoda in z njim vso srečo, ki nam jo dajo slutiti izkušnje sreče v naših zemeljskih dneh, izkušnje, ki nas ne morejo povsem potolažiti.

V pričakovanju Gospodovega ponovnega prihoda se mi ni treba kar se da nasititi s tem, kar lahko v svojem življenju dosežem, porabim in užijem. Ni mi treba obupati, ker je v našem svetu in tudi v meni in v naši Cerkvi še toliko slabega. Prenesti morem to, da ljudje ne moremo dovršiti — niti sebe niti zgodovine, v katero smo vpleteni. S tem ni rečeno, da nam ne ostaja naloženo to, kar nam je mogoče.

Njemu, ki prihaja, moramo iti naproti — tudi s svojim prizadevanjem za pravičnost in mir na

zemlji. V tem imajo tudi majhni koraki svoj smisel, če so le zares usmerjeni v božjo prihodnost.

Proti upanju v njegov prihod je, če se trdno ugnezdimo v naš čas, če ne hrepenimo več, če si pred trpljenjem zapiramo oči in če nikogar več ne pričakujemo. V hudi stiski in nemoči smemo celo prositi, naj kmalu pride in ne čaka več.

Gospodov prihod mora biti sodba. Naša lastna zgodovina in zgodovina vsega človeštva ne more biti dovršena tako, kakor da se v njej ni nič dogajalo. Pri Bogu velja in ima svojo težo, kar smo storili in opustili. Ob Gospodovem prihodu se ne bomo mogli izmakniti resnici o nas in o zgodovini, ki smo jo ljudje pisali skupaj drug z drugim in v tem tudi z Bogom. Pri žetvi bodo zbrani skupaj le dobri sadeži.

Pomembno je naslednje: s sodbo ne pričakujemo „poslednjih reči“, marveč dovršujoče srečanje; kajti k sodbi pride Jezus, torej on, ki je storil in stori vse, da bi naše življenje rešil in odrešil.

Ob sodbi ne bo nič drugače. Skušal nas bo pritegniti k sebi — in to pomeni „v nebesa“; toda mi se lahko zapremo njegovi prihodnosti in si jo tako napravimo. Če smo brezobzirno siti kazali hrbet trpečim, ne bomo sposobni za skupno veselje, ko ne bo nihče več moral jokati. Če so nam krivične razmere pogodno, ki nam zagotavljajo prednost, se ne bomo mogli pridružiti slavju, ko bodo

ubogi prišli do svoje pravice. Če nam zadostuje to, kar imamo za sebe in se že s tem sami potolazimo, lahko postanemo preozki za tolažbo ob Gospodovem prihodu. Če nam postajajo stvari pomembnejše od ljudi, lahko izgubimo okus za ljubezen. Če ostanemo do Boga brezbržni, čeprav začutimo njegovo „snubljenje“, lahko postanemo nesprejemljivi za občestvo z njim.

S to strašno možnostjo — pravimo ji „pekel“ — se moramo so-

očiti. Ne da bi živeli v tesnobnem strahu, marveč da bi se z ljubečo resnobo pripravljali za njegov prihod. Ker je komaj kdo povsem pripravljen, morem pač le skozi bolečino nad seboj — na to bolečino meri beseda o „vicah“ — postati deležen polnosti življenja. Upati pa smem, in moram, da v Jezusu Kristusu božje vendarle najde in bo našlo pot do mene. Za to postanemo odprti, če usmiljeno ravnamo drug z drugim.

Dieter Emeis

Obdarovani z upanjem

Kdo od nas ni že večkrat zasluhtil in tudi krepko občutil, da se kot kristjan nahaja v neprestani napetosti: med milostjo in svojo slabostjo, med popolnostjo in nepopolnostjo, med srečo in težavami, med tem, kar je na tem svetu, in med tem, kar nas vodi v večnost.

Ta napetost je del upanja. To je tisto pričakovanje, hrepenenje in začetek posedovanja zveličavnih dobrin na eni strani ter strahu pred božjim in svetim.

Ko upamo, zanesljivo pričakujemo nekaj dobrega. Krepost krščanskega upanja pa je zanesljivo pričakovanje vedno srečnega združenja z Bogom, svojim Očetom, od katerega smo izšli in h kateremu se vračamo. To upanje nam zagotavlja božja dobrot

in odrešenje, ki ga je izvršil Kristus.

Krepost upanja se ne zanaša na človeško sposobnost, ampak na božjo dobrotu, ljubezen, vsemogočnost, zvestobo obljubam, ki jih je Bog dajal človeštvu preko Stare in Nove zaveze.

Upamo, da bomo večno živeli, da bomo po telesni smrti vstali in da bomo udeleženi pri Kristusovi slavi.

Četudi imamo popolno zaupanje v božje obljube, ker je Bog zvest do konca, nas pa zaradi naše slabosti navdaja tudi negotovost; z upanjem je združen tudi strah. „Delajte s strahom in trepetom za svoje zveličanje,“ piše sv. Pavel. Pa tudi takoj pristavlja: „Zato ne omagujmo; dasi se naš zunanji človek uničuje, se naš no-

tranji od dne do dne obnavlja“. Pa tudi molitev, ki nas jo je naučil Jezus, nam zagotavlja, da naš strah ne sme biti pretiran. „Oče naš“ nam bo odpustil naše grehe, napake, nepopolnosti, nerodnosti, ako spolnimo pogoje, ki jih nakazuje.

Upanje mora biti trdno. Grajeno je na najbolj gotovih temeljih — na božji besedi, Bog pa je neskončno resnicoljuben in ne more nikdar varati.

Zaradi upanja je kristjan vedno vesel, do konca. To je veselje srca, ki ohranja mir tudi v trpljenju, celo v mučeništvu. To je radost, ki je oblila Jezusa na križu, ko je Očetu izrekel: „Dopolnjeno je.“ Veselje, ki ga pri naša človeku izpolnjena dolžnost in vsklajenost z božjo voljo.

Ker nam Kristus daje zadosti milosti za zveličanje, je naše upanje stanovitno, neomajno v življenjskih preskušnjah.

Upanje nas ne bo nikdar osramotilo, ker nam Kristus daje sv. Duha. „Ko vas bodo vodili pred sodnike zaradi mojega imena, ne skrbite, kaj boste govorili — govoril bo sv. Duh.“

Upanje je zabetonirano v Kristusovih besedah, ko je govoril o blagih. Blagor vam, blagor vam, blagor vam...

Upanje se pri različnih kristjanih javlja različno. Pri enem se javlja bolj kot sposobnost teženja k Bogu, pri drugem bolj kot moč za premagovanje življenjskih težav, pri tretjem kot predanost bo-

žji previdnosti, pri četrtem kot zaupanje na božjo pomoč...

Da moremo upati, moramo priznati Boga. Samo Bog nam podeli nadnaravno razpoloženje upanja, ker nam s posvečujočo milostjo vliwa svojo moč, da moremo upati. Ko mislimo na večno združenje z Bogom, moramo vedeti, da bo to samo nadaljevanje združenja, ki je že navzoče. kadar smo v božji milosti po zakramentu sv. Evharistije. Evharistično življenje nam goji, hrani, spodbuja upanje, ker se že sedanost stika in nekako preliwa v večno združenje z Bogom ob naši smrti.

Upanje nas kristjane vedno pomlajuje, ker je znak mladosti, da gleda v prihodnost, medtem ko je starost predvsem zagledana v preteklost. Mladost se ne boji prihodnosti, temveč od nje pričakuje sreče. Tako kristjani. Ko upamo, smo vedno mladi na nadnaravni ravni. Tudi strašna preteklost nas ne more odvrniti od gledanja v bodočnost.

Veselite se v upanju, nas spodbuja sv. Pavel. Veselimo se!

Prيرهeno po
Štefanu Steinerju

Papež Leon XIII. 1878 - 1903

Po smrti Pija IX. so kardinali dokaj hitro izbrali njegovega naslednika. Odločili so se za Gioacchina Peccija iz Carpineta pri Anagniju.

Rodil se je 1810, 1837 je postal duhovnik, od 1843 je deloval kot nuncij v Belgiji, 1846 ga je papež imenoval za nadškofa v Perugii in 1853 za kardinala.

Med svojim bivanjem v Belgiji se je seznanil s problemi industrijske družbe in z delavskim vprašanjem, spoznal je tudi parlamentarne oblike vodenja države. Bil je odlično izobražen mož ter človek, ki se je zavedal svojih dolžnosti in odgovornosti.

Kmalu po tem, ko so ga 20. februarja 1878 izvolili za papeža, je Leon XIII. v okrožnici razložil kot pglavitno nalogo svojega pontifikata zblizanje Cerkve s kulturo in vsestranskim razvojem sodobnega sveta.

Takoj je skušal posredovati v Nemčiji. S potrpežljivim pogajanjem je dosegel, da je ostrina Bismarckovega „kulturkampfa“ proti katoličanom začela postopoma pojemati. Čeprav je že v začetku pontifikata pokazal prijazno naklonjenost Franciji, pa odnosov s to državo ni mogel urediti; v Franciji se je zadnji dve desetletji 19. stoletja vse bolj uveljavljala Cerkvi nasprotna laicistična

vladavina, ki je izdala vrsto proticerkvenih zakonov.

V Italiji oziroma samem Rimu se stanje, ki je nastalo z zdinjenjem leta 1870, ni spremenilo. Papež je sicer upal, da bo pri ureditvi odnosov med Cerkvijo in italijansko državo našel z vlado skupni jezik, vendar pri tem ni imel uspeha. Tudi posredovanje nemkega kanclerja Bismarcka ni pomagalo. Po letu 1890 so se odnosi še poslabšali.

Na področju notranjega cerkvenega življenja si je prizadeval, da bi nadaljeval delo svojega predhodnika za vsestransko poglobljanje verskega življenja. V svojih okrožnicah se je zelo zavzemal za poglobljen teološki študij. V teologiji je podpiral neosholastično smer in priporočal sv. Tomaža Akvinskega za vzornika vsega filozofskega in teološkega študija. Poudarjal je velik pomen študija Svetega pisma in 1902 ustanovil **Papeško biblično komisijo**, ki naj goji in nadzira biblični študij.

Precej se je posvetil delu za zblizanje z ločenimi kristjani. Uredil je katoliško hierarhijo na Škotskem, vzpostavljal je stike z anglikansko Cerkvijo. Na Kitajskem je ustanovil stalno nunciaturo, kar je nekoliko omililo preganjanje kristjanov, na Japonskem je ponovno organiziral hierarhijo,

v Afriki je spodbudil evangelizacijo med Arabci, misijonsko delo je posebno zacvetelo v Abesinji. V času svojega 25-letnega pontifikata je ustanovil 248 škofij in 48 apostolskih vikariatov.

Leon XIII. je posebno zaslovel s svojo socialno okrožnico *Rerum novarum* iz leta 1891. V njej je predstavil široko problematiko socialnih vprašanj, ki so nastala z razvojem industrije, poudaril, da socializem in komunizem teh vprašanj ne moreta zadovoljivo rešiti, in na temelju evangeljskih načel nakazal možno rešitev: delodajalci naj spoštujejo človeško dostojanstvo delavca, ker vsako krivično izkoriščanje nasprotuje božjim in človeškim postavam, delavci pa naj zvesto opravljajo svoje delo po dogovorih z delodajalci in naj se izogibljejo vsakega nasilja.

Tako kot njegov predhodnik

je tudi Leon XIII. močno podprl ljudske pobožnosti, posebno češčenje srca Jezusovega in češčenje Matere božje. Za te pobude mu je ponudilo veliko priložnost slovesno obhajanje svetega leta 1900, ko so se praznovanja v Rimu udeležili številni romarji.

Leta 1881 je odprl vatikanski arhiv za znanstvenike vseh veroizpovedi in na ta način še posebej spodbudil zgodovinski študij o Cerkvi. Leon XIII. je Cerkvi spet pridobil precejšen ugled v svetu. Predvsem ga cenijo zaradi njegovih prizadevanj za zблиžanje Cerkve z moderno družbo. Umrli je 20. julija 1903.

Leon XIII. je Jakoba Missia, ki je bil od 1884 ljubljanski škof in od 1898 goriški nadškof, 19. junija 1899 kot prvega in doslej edinega Slovenca imenoval za kardinala.

Metod Benedik

Spravni shed na Orlovem vrhu na Ljubljanskem gradu je bil v nedeljo 2. decembra. V cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani, najbližji Orlovemu vrhu, je bila maša zadušnica za vse, katerih trupla počivajo na livadi neznamovanih grobov, iz cerkve pa so se vsi udeleženci napotili h križu na jasi — križ z napisom „Tudi mi smo padli za domovino“ je bil postavljen en mesec prej, ob njem pa skoraj vedno gorijo svečke, svojci pa prinašajo tudi šopke rož. Jezuitski pater Franc šetar je opravil molitve za umrle, moki zbor iz Dobrove je za-

pel Oj, Doberd'b, slovenskih fantov grob, o žrtvah in grobovih pa je govoril Franc Perme. Na tistem kraju počiva približno 500 domobrancev, med drugimi žrtve iz Jelendola, Grčaric in Velikih Lašč. Leta 1945 so urejeno domobranksko pokopališče „osvoboditelji“ vandalsko oskrunili in se zanj zadnjih 45 let ni smelo vedeti.

Slovenija

v samostojnost in neodvisnost

Dne 26. decembra 1990 je slovenski parlament slovesno oklical slovensko voljo po samostojnosti in neodvisnosti. S tema dvema kratkima besedama je povedano vse, kar si v časnem merilu narod lahko želi in za kar si prizadeva z vsemi sredstvi, dokler tega ne doseže. Neodvisnost je pravzaprav naravna želja in cilj vsakega subjekta, vsakega živega bitja ali definirane skupnosti ljudi. Biti sam svoj, odločati o sebi, krojiti svojo prihodnost je naravno težnja dozorelega posameznika in zrele skupnosti.

Za slovenski narod samostojnost pravzaprav ni nekaj novega. Imeli smo jo že v zgodnji dobi po naši naselitvi, imeli smo svojo samostojno državo Karantanijo, z vsemi atributi neodvisne tedanje vladavine, s svojim plemstvom, svojimi knezi, svojimi vojskovodji. Zaradi znanih razmer smo to neodvisnost tedaj izgubili in živeli ter preživeli nekako tisoč dvesto let kot podložniki. Skozi različne zgodovinske peripetije smo se prebijali, prva stoletja z živim in pomenljivim obredom ustoličenja, potem kot podložniki v dobesednem smislu, že brez svojih knezov, ko je za nas skrbela samo Cerkev po svoji nižji duhovščini. Dalje mo doživljali turške vpa-

de in kmečke upore, ob katerih je slovensko ljudstvo občasno zaživel in se sprostilo v obrambni energij epskih razsežnosti. Od tedaj naprej pa spet stoletja molka v družini narodov, stoletja skorajšnje neeksistentnosti, ko smo bili samo objekt odločitev drugih in sami pri oblikovanju svoje usode nismo imeli najmanjše besede. Toda v tej dolgi dobi molka smo ohranjali svojo identiteto, zaradi podložništva sicer nekoliko okrnjeno, toda živo in krepko. V tej identiteti je kljub težavam jasno odsevala naša volja biti popolnoma ločen in spoznaven svojski element v skupini srednjeevropskih narodov. Tako smo dospeli do prejšnjega stoletja, do pomladi narodov, do taborov, do prebujenja. Po padcu Avstro-Ogrske je nastopila doba prve Jugoslavije, za njo komunistična revolucija in najhujša preizkušnja v tisoč petsto letih naše zgodovine, komunistična totalitarnost, ki nas je vsestransko hromila, nam pila življenjske sokove skoraj do onemoglosti. Kljub neusahljivemu upanju je bilo obupavanje na dnevnem redu. Ta noč je bila predolga in prestrašna. In vendar...

Kot blisk, ki prešine nebesni obok od vzhoda do zahoda, je posvetilo. V hipu se je pokazalo, da

je pod pepelom pogorišča še tlela žerjavica življenja, ljubezni, zavednosti, še utripalo srce slovenstva. Ob ugodnem vetru se je ta žerjavica, ki se je nespoznatno ohranjala sama v sebi, razplamтела v mogočen plamen, da, skoraj v neugasljivo gorečo grmado. Njena toplota je zajela v hipu ves slovenski svet, ki je z njo zagorel s prej nesluteno močjo.

Zdaj upravičeno pojemo „Hvala večnemu Bogu...“. Nanj se najprej spomnimo, ko ob hudourniku dogodkov, ki jih nismo pričakovali tako hitro ne v taki obliki, vzklikamo z vzhodnjaško reminiscenco: „Bog je velik...!“

Za njim se pa spomnimo tisočev mučencev in jim zapojmo hvalnico, da so hoteli biti zrno, ki zdaj, prav zdaj, v teh dneh in tednih, rojeva prve bogate sardove. Prve, kajti prepričani smo, da jih bo še mnogo. Marsikdaj si ljudje marsikaj težko razlagamo. Današnje bujne razvejanosti slovenske pomladi in energije, ki jo kaže slovenski narod ob afirma-

ciji svoje samostojnosti in neodvisnosti, si ne moremo drugače razlagati, kot da je sad tiste velike žrtve. Naša slovenska lipa se je danes spremenila v Cankarjev kostanj posebne sorte, ki z neugnano močjo, mladostjo in lepoto poganja in se lesketa v soncu, ker ga krepi prav zanj prelita kri. Cankar zaključuje: To nam bodo še cveteli kostanji...

Današnji zgodovinski in edinstveni korak slovenskega naroda je pa sad zrelosti Slovencev doma in po svetu, ki smo skupno spoznali, da je nastopil čas in prišla ura, da vzamemo svojo usodo v svoje roke in uberemo pot, ki nima povratka. Odgovorna je ta odločitev in zahtevna. A vemo, da pri naporu nismo sami. Spremljajo nas in nas krepijo tisoči, ki iz večnosti blagoslavljujejo vsa plemenita prizadevanja. Z njihovo pomočjo upamo na uspeh in vemo, da ne bomo osramočeni, naj se zgodi še to ali ono.

Andrej Fink

VSE IMAMO

Imamo skalovite planine,
igrive griče in vdane doline,
imamo kodravo sinje morje
in mavrično sijoče obzorje.

Imamo tršate ponosne Gorjance
in plahe ponižne dolance
in mnoge prešerne ljudi
brez zamer in brez skrbi.

Všeč so nam veselice,
žlahtna vina in lepotice,
trobenta, harmonika, ples,
pesem in vrisk do nebes.

Vse imamo in še več,
v rokah držimo zmagoviti meč,
sebe in vse svoje bomo branili
in se svoje slovenske sreče veselili.

Stanko Janežič

Naše zdomstvo v današnjem slovenskem trenutku

Izteka se leto, v katerem smo bili priče fenomenalnih sprememb v svetu. Končala se je era marksistično-leninističnega navala in vsega brutalnega dušenja političnih konceptov svobode, vsaj v velikem obsegu in kolikor je to izhajalo iz ideoloških shem levega in desnega totalitarizma. Pred svetom se odpira nova panorama, ki nam je deloma še zastrta in jo lahko le slutimo, kolikor moremo spremljati porajanje novih duhovnih in političnih idej. Za nekatere je ta trenutek sploh konec zgodovine.

Tudi Slovenija je doživela preobrat. Končalo se je politično nasilje in enostrankarski sistem, uveden je bil formalno demokratični red in pluralistično zasnovana oblast. Razen tega je Slovenija odločno stopila na pot državnopolitičnega osamosvajanja in zaupamo, da bo v prihodnjem letu ta proces dovršen.

Novi položaj je presenetil celotni slovenski svet. Prejšnji oblastniki so se znašli v manjšini in se odpovedujejo lastni preteklosti, se celq imenu. Imajo še moč z za-

---

Iz referata na debatnem sestanku Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva v Buenos Airesu dne 14. decembra 1990.

sedbo vplivnih mest v upravi, sodstvu, šolstvu, gospodarstvu, a nimajo perspektiv, ker se jim je spodmaknila ideološka podstava. Domnevamo, da se bodo hoteli na novo orientirati, a je gotovo, da to ne bo v tisto smer, ki so jo morali zapustiti. Nove politične sile so po skupnem številu močne, a so neizkušene in ne dovolj pripravljene, da bi mogle biti v vsem kos nalogam, ki preraščajo njihove zmožnosti. Tako je v Sloveniji zdaj vse v vrenju, mrzlično je iskanje poti v prenavo, nervozno pa tudi delovanje sedanje opozicije, ki se kar ne more sprijazniti s podrejenim položajem in ne privošči uspehov nasprotni večini.

To vrenje odseva tudi v zdomstvu, predvsem v tistem, ki je imelo jasno politično naravo. V argentinski skupini čutimo nekakšen nemir, vsaj neugodje. Zdi se, kot bi se nam spodmikala tla, izgublamo jasno zavest o pomenu nadaljnjega bivanja, polašča se nas strah, da izgubimo svojo kolektivno identiteto. Ta pojav ni nenormalen. Primerjamo ga lahko občutju vojaka, ko ob koncu vojne odloži orožje. Ve, da bo v miru imelo njegovo življenje in delo globlji in polnejši smisel, a v vojni je živel bolj intenzivno, v bojni opremi in skupini je bil močnejši,

ideali so mu bili bolj prisotni. Ker zdaj proti sebi nima več nasprotnika, se mu zdi, da mu je upadla lastna notranja moč. Tak občutek praznote sicer kmalu premine, a pri nekaterih ostane kot trajna prizadetost.

Če je nekaj tega v naši skupinski zavesti, to ni samo negativen pojav. Je znamenje, da smo bili do zdaj duhovno dobro oboroženi in strnjeno formirani. Tako smo bili zainteresirani za normaliziranje slovenskih razmer, da nam napetost kar ne more popustiti in se težko sprijaznimo s tem, da nimamo več frontalnega zunanjega nasprotnika in da je bilo primarno teženje izpolnjeno: odpravljen je enopartijski sistem, uvedene so demokratične institucije, postali smo upoštevan element naroda. Podzavestno smo pa še vedno nagnjeni k iskanju prejšnjih ali novih nasprotnikov in k prezgodnji zaskrbljenosti, da bi se nam bilo treba razformirati. Čutiti je, da našo skupino zajema več ali manj oster občutek kriznega stanja.

V tem položaju je Slovensko katoliško akademsko starešinstvo, ki sicer nima ne vodstvene ne predstavniške funkcije, sklenilo, da kot zgolj forum za pobujanje idej sproži debato o problematiki, ki nas zajema...

Nekateri problemi, ki se nam postavljajo, so že od prej pred nami, drugi so nastopili ob političnih spremembah v Sloveniji, spet nekateri pa so ob teh spre-

membah dobili novo aktualnost ali kličejo po drugačnem prijemu...

Če mislimo na redefinicijo smotra in funkcije naše emigracije, se najprej spomnimo, kako smo to prej ocenjevali. V svet smo šli, ker smo oponirali novemu režimu in hoteli svojo opozicijo ves čas tudi razglašati. Zato smo predvsem ohranjali spomin na revolucionarne čase in pričevali o prikrivani in ponarejevani zgodovinski resnici. V namenu smo imeli potem spominjanje sveta na slovensko tragedijo in na zlo, ki ga komunizem prinaša tudi drugim. Posvečali smo se načrtovanju slovenske prihodnosti, bolj z varovanjem temeljnih načel, manj z oblikovanjem konkretnih načrtov družbene ureditve. Tej namembnosti je bila podlaga razvejena družbena dejavnost, tako da je naša skupina dajala formalno podobo približno popolne družbe. Pogoji vsemu je bila svobodna ustvarjalnost duha, konkretni daljnji cilj pa osvoboditev Slovenije.

Vprašati se nam je treba, kako se naš smoter zdaj opredeli. Menim, da je ustrezno, če rečemo, da je zdaj naša specialna naloga 1. odkrivanje in uveljavljanje zgodovinske resnice, 2. kontrola domačih političnih in duhovnih dogajanj, kar vsebuje tudi kritično ocenjevanje oblastvenih dejanj in idejnih gibanj, 3. pomoč pri prenavljanju, kolikor je mogoče iz daljave, pa tudi s prilivanjem moči za delo na terenu, in 4. to, da smo zunanja izpostava slovenstva že eksisten-

Slovenija

Moja dežela

cialno, pa tudi gospodarsko, kulturno in morda politično.

Pri opredeljevanju naše današnje namembnosti se nam je zdaj vprašati, ali se ne bo preoblikovala notranja in zunanja podoba skupnosti. Čeprav smo bili med seboj dovolj pluralistični, da smo prenesli notranje napetosti, ki nas niso slabile, ampak so nam skoraj pobujale večje moči, smo vendar bili kompaktni, tako da je naša svobodna strnjjenost bila ustrezajoče nasprotje domači prisilni enotnosti. Proti uradnemu ateizmu smo se zbirali okoli Cerkve, proti enostrankarskemu sistemu smo se dejansko odpovedovali tradicionalnemu tekmovalnemu ločevanju po strankah. Za nas kristjane ostaja veliko upanje, da bo Cerkev med nami z enako močjo nadaljevala svoje poslanstvo. Vprašanje pa je, kako se bo izoblikovalo naše politično grupiranje. Politična orientacija med nami je zdaj skoraj izključno krščansko-demokratska pod signaturo SLS. Nastanek strank v Sloveniji bi lahko razvezal tudi našo politično enotnost in še prej prekinil z na-

šo posebnostjo. Slovenska ljudska stranka se lahko spoji s Slovenskimi krščanskimi demokrati in morda s Kmečko zvezo, druge domače stranke lahko najdejo odziv v novih tukajšnjih formacijah in bi se tako začeli politično diferencirati. Mogoče pa je tudi, da se oblikuje med nami posebno politično gibanje, lahko kot posebna notranja linija skupne stranke ali celo kot koalicija zdomskih linij domačih strank. Gre torej za vprašanje o enotnosti ali pluralizmu političnih orientacij med nami. Razvoj bo pokazal, ali je vprašanje sploh stvarno.

Prav zdaj je potem v debati vprašanje predstavnštva naše skupnosti, ali naj bo namreč še naprej unitarno, ali pa naj se poišče nova oblika pluralnega predstavnštva. Vprašanje je vezano na opredelbo smotrnosti skupnosti, ob njem pa se razgrinjajo različne alternative za instrumentalizacijo... Pri preučevanju tega vprašanja se bo očelala tendenca po strumni organizacijski uvrščenosti z načelom proste pobudnosti na vseh področjih...

V poglavju o konkretnih odnosih do Slovenije je najprej treba spomniti, da nas je polstoletni proces do določene mere ločil od narodne glavnine. Ne gre v tem trenutku za to, ali smo boljši ali slabši, sprejeti je treba, da smo po miselnosti in čutenju nekaj svojega. Kolikor ne gre za temeljne idejne postavke in za načelni odnos do sprejemanja resnice, taka

drugačnost lahko narodno celoto popestri in obogati. Vendar nas je ta ločitveni proces oddaljil od slovenske vsakdanje stvarnosti. To nas je deloma varovalo pred neugodnimi miselnimi in moralnimi vplivi, deloma pa nas je zazibavalo v občutek, da nam naš tukajšnji nadomestek domovine zadostja in smo se nanj tako navezovali, da se nam je osrednja slovenska stvarnost začela odtujevati. Zdaj, ko ni več politične ločnice, bo treba pospeševati najprej vsaj razpoloženjsko integracijo s Slovenijo. A kakšna bo lahko pot v obsežnejšo integracijo? Naše močne tendence imajo zdaj predvsem reivindikacijsko vsebino. Prvotna težnja je bila in mora biti v prvi vrsti ta, da se zgodovinska dejstva, ki smo jim bili priče ali smo dediči teh prič, resnično ugotovijo in pravično ovrednotijo. Tega ne smemo nikdar prezreti. Že zaradi moralnega uveljavljanja abstraktne pravice je potem prav, da terjamo odpravo krivic na časti in imetju. A naše zahteve gredo še dalje. Krivično smo bili odrezani od sooblikovanja slovenske usode, zato se potegujemo za tem, da se nam to kakor koli omogoči: volitve, plebisciti in referendumi, mesta svetovalcev v državnem svetu ali državnem zboru idr. Do tu o naših zahtevah. Nastopi pa pri tem že misel na kooperacijske tendence. Zdi se, da te med nami niso dovolj žive. Vsakdo res ne more ponujati dejanskega sodelovanja, tudi mi mogoče izvajati

kampanje za široko angažiranje. Lahko pa se posvetimo pobujanju razpoloženjske naravnosti k sodelovanju in odvracanju od užaljenosti zaradi tako dolgotrajnega preziranja.

V tej smeri bi se naj spraševali, kakšne so naše možnosti, da ponudimo Sloveniji pomoč. Če rečemo, da ni skoraj nobenih, potem smo se do zdaj precenjevali in ustvarjali varljivo upanje. Vsaj nekaj gotovo zmoremo, morda bo prav to, kar se nam zdi skromno po pomenu, dragoceno v tistih razmerah. Ponudimo lahko nerazpečane zaloge prejšnjih publikacij ali njih zasebne kolekcije, izvoz novih izdanj, s pisanjem lahko prispevamo tekste za domače publikacije, udeležujemo se javnih razprav, npr. o osnutkih ustave in pomembnejših zakonov, nekaterim bo tudi od blizu mogoče posegati v javne debate in okrogle mize ali predavati na shodih in tečajih. Vemo, da je v Sloveniji zaželena pomoč z osebnim trajnim delom v publicistiki, vzgoji, političnem formiranju in organiziranju, duhovnem prenavljanju. Prihodnost bo pokazala, kaj bo še mogoče, morda tudi v obliki gospodarske izmenjave in raznih konzultacij. Gre pa za to, da se že zdaj splošno razpoloženjsko usmerjamo. Ob posameznih priložnostih bo treba ustrezno ukrepati glede na domače dejavnike, npr. vladne organe, stranke, Katoliško središče za Slovence na tujem idr. Posebej nas zdaj zanima vpraša-

nje Slovenske izseljenske matice. Taka kot je po zasedbi in delovanju, nam ne ustreza, vprašanje je, če morda tudi ne po ustroju. A ni jasno, kaj moremo zahtevati od vlade. SIM je društvo, ki ga oblast lahko samo policijsko prepove, a za to menda nima zakonitih razlogov. Če ga prepove, sama ne more ustanoviti drugega po svojih intencijah. Lahko bi morda odtegnila državno dotacijo, je dvomljivo, če vlada tak ukrep zmore zaradi političnih ozircev. Samoupravniški sistem ima še vedno nekaj veljave. Za nas pa je strateško vprašanje, ali naj se potegujemo za prestanek matice, ali le za zamenjavo njenega vodstvenega kadra in preusmeritev delovnega programa. To zadnje bi bilo lahko pogoj za nadaljnje državno dotiranje.

V naslednji točki se potem vprašamo, kako smo do drugih zdomskih skupin. Gotovo lahko ugotovimo najprej, da je povezanost prav rahla, formalno organizacijske sploh ni. Kolikor je vezi, so le po publikacijah in privatnih

zvezah. Formalno povezavo imamo po Slovenskem narodnem odboru, ki pa nas samo predstavlja politično — idejno, ne pa v smislu vodenja delovne skupnosti. In vendar, v splošni slovenski zavesti raste prepričanje o pomembnosti diaspore za gospodarsko, politično, tudi duhovno rast slovenstva. Tako se vsiljuje vprašanje, koliko je povezovanje med zdomskimi in splošno izseljenskimi skupinami sploh mogoče, potem koliko je ugodno in potrebno in nazadnje, v kakšnih oblikah in pod čigavo kompetenco naj se izvaja. Pri vprašanju o kompetencah spomnimo na dvoje poti. Izseljenstvo se lahko povezuje direktno samo med seboj, horizontalno, lahko pa tudi vertikalno skozi Ljubljano, torej posredno. Mogoča pa je tudi kombinacija, da Ljubljana omogoča in potuja neposredne vezi. Zdi se, da je ta vmesna oblika najbolj ustrezna iz načelnih in praktičnih razlogov: ne vladni organi ne razne matice in središča nimajo avtoritativne pristojnosti nad izseljenstvom, imajo pa vendar moralno in pravno obveznost, da mu pomagajo z ustvarjanjem pogojev, da se izpolnjuje to, kar naj izseljenstvo prispeva k skupni rasti.

V tej zvezi naj bo omenjeno vprašanje o nadaljnjem obstoju Slovenskega narodnega odbora. Njegov obstoj se veže na obstoj strank, ki so bile tradicionalne v naši preteklosti in so se v zdomstvu ločeno ohranjale. Če se te zdaj pripojijo domačim strankam, posebno

če to stori daleč večinska SLS, ne bo več subjektov, ki bi mogli sestavljati skupni odbor. Razen tega je odpadel poglavitnj nagib političnega odpora oblastvenemu sistemu v Sloveniji...

Na vrsti imamo potem vprašanje o svetovnem slovenskem kongresu. Veliko je o njem govorjenja, a do zdaj malo jasnih predstavl. Od začetka že se je postavilo v ostrino vprašanje, kako naj bo kongres zaseden. Končno sta bila načelno sprejeta oba principa: predstavniški, po katerem naj se upošteva organska zgradnja zdomskih skupin, ki naj se kongresu kot take priključijo, in princip neposrednega včlanjanja. Ker je po regionalni razdelitvi za Argentino predvidenih deset mest skupaj za zastopnike vseh vseljenih plasti, nastaja vprašanje, v kakšnem sorazmerju se bo to število delilo med našo povojno skupnostjo in nekdanjimi priseljenci in po kakšnem principu naj se izbirajo delegati. Vendar pa zasedba kongresa ni poglavitno vprašanje. Pomembnejše kot to je način delovanja kongresnih organov: predsedstva, glavnega odbora in plenuma, ki ne vzbujajo zaupanja, tako kot je zdaj v zamisli. Sicer pa že zasnova kongresa ni jasna. Model naj bi mu bil judovski svetovni kongres, ki je bil močnejše smiselni za popolnoma razseljen narod v času, ko še ni imel ne svoje države ne lastnega ozemlja. Mi smo na začetku domnevali, da bo kongres mogoč zbirati sile za

normalizacijo razmer v Sloveniji. Nam zdaj nadomestnega narodnega predstavništva ni treba, ker imamo direktnega v pluralističnem parlamentu, in razmere so se v Sloveniji vsaj formalno normalizirale ali so na poti k normalizaciji. V tem stanju so programski cilji, kot so načrtani v osnutku statuta, tako nenatančno določeni in široki, da obsežejo vsa področja, in je zato upravičena bojazen, da ne bo mogoče nobenega obvladati. Obžalovati bi bilo, če bi se posvečale tolike moči podjetju, ki bi ostalo pri prazni formi in bi bilo produktivno le z velikimi besedami.

Končno nas bo najbrž vedno bolj zajemalo vprašanje o odnosih naše skupnosti s tako imenovanimi starimi naseljenci. Do zdaj smo se od njih skoraj ostro ločevali, naša skupinska identiteta je bila tudi načrtno definirana. Razloge za to poznamo: različni nagibi za odselitev, različna večinska politična usmerjenost in tej sledeča razpoloženska razprtost, različni smotri obeh emigracij. Razlikujemo se očitno po kulturni razvitosti in tendencah in upoštevati je najbrž treba še drugačnosti v ljudskem temperamentu in miselnosti zaradi različnega regionalnega izvora. Politični razlogi za ločevanje, ki so bili tudi najbolj odločilni, zdaj odpadajo. Verjetno je, da se bo začela odpravljati stroga ločnica, prišlo bo do medsebojnega pretakanja. To nas bo postavljalo pred nova vprašanja. Kako

se bomo varovali duhovnega mrtvenja in kulturnega upadanja, ki nas že brez tega ogroža? Kako bomo uveljavljali svoj vpliv na številčno večjo maso, ki ji slovenščina ni več občevalni jezik, in kako stopali z njo v zvezo, če bi bili poklicani k skupnim akcijam ali nastopom? Posebno vprašanje je, kako naj odgovarjamo na pojave vse večje iniciativnosti nekaterih ljudi izven našega kroga. Načelno ima vsakdo pravico do prostega delovanja zunaj in do stikov z domačimi dejavniki. Naša pravilna reakcija je lahko le v obrambi ob možnem direktnem ogrožanju naše družbene zgradbe in v zaskrbljenosti pred njenim raztapljanjem, kolikor nas duhovno in idejno ohranja. Vendar reagiramo lahko tudi z zadovoljstvom zaradi pobujanja in poživljanja narodne zavednosti, poglobljanja verskega čutenja in cerkvenosti in verjetnega postopnega prehajanja na naša stališča. Če bo prišlo do

zbliževanja, pa to ne bo smelo biti prenašlo. Pot v integracijo bo morala biti razvojna, drugačna se zdi nesprejemljiva. Še nekaj časa bomo hodili po različnih, čeprav morda vzporednih poteh, pripravljen pa bo treba biti na občasno kombiniranje interesov in na dolgoročno usklajanje predstavništev. Tega razvoja ne gre prehitevati, tudi če pobude za to prihajajo iz vladnih centrov, ki v znamenju splošne sprave poskušajo zedinjati ločene elemente včasih preveč formalistično in neorgansko. Edinstvi in sprave ni mogoče dekretirati, nasteta lahko le ob ustvarjanju pogojev za medsebojno spoznavanje in razumevanje. V tem procesu je važen element delo, a je prav tako pomemben tudi čas, čeprav je treba čutiti s tistimi, ki hitijo s sestavljanjem lestve, da se Slovenija reši iz brezna, v katero jo je zapeljala polstoletna diktatura.

Življenjska dinamika nas torej postavlja v novo situacijo, na katero ne bomo smeli odgovarjati ne z zamrzovanjem oblik in metod, a še manj z demontažo tega, kar smo petinštirideset let gradili in varovali. Za ravnanje v konkretnih situacijah se nam bo treba odločati z mirnim premislekom, brez nepotrebne napetosti in splošne skeptičnosti, z veseljem zaupanjem v nove čase. Akcija za tako razpoloženje je danes morda najbolj aktualna.

Božidar Fink

Temelj narodne preнове

(Nadaljevanje iz jan. št. DŽ)

ISKANJE POTI

In tu prehajamo iz pogleda na ruševine, ki jih zapušča komunizem, na iskanje rešilne poti k prenovi.

Marksizem je izhajal iz mišljenja, da je mogoče spremeniti družbo s silo in z vrha navzdol, od zunaj na vznoter s pomočjo sistema in določenih družbenih odnoscov. V tem je bilo eno od njegovih temeljnih nasprotij z resničnostjo. Globoko družbeno prenovno smemo pričakovati iz popolnoma druge smeri. Le sprememba v posamezniku bo prinesla spremembo v odnosih in ti bodo omogočili, da bodo družbeni sistemi, osnovani na svobodi in medsebojnem spoštovanju, v praksi resnično izvedljivi.

Seveda pa to pomeni, da zavržemo metodo revolucije, ki je bila do nedavnega sprejeta kot edino resnično uspešna pot do temeljnih sprememb v družbi.

Po takem mišljenju, ki ga je med drugimi zagovarjal dialektični materializem in na nerazumljiv način sprejemal v praksi tudi tako imenovani krščanski socializem, naj bi pomenila vsaka, še tako našilna revolucija, korak na poti k „napredku“ in tako opravičila sebe in strašno ceno, ki jo je zahtevala od ljudstev.

Šlo je za zmoto, za zablodo, katere grenke sadove bomo še dolga desetletja trdo plačevali.

Malokdaj pomislimo, da je v zgodovini vsak korak usmerjen neizbežno nekam „naprej“. Vprašanje je kam in za kakšno ceno. Kdor trezno presoja dejanja in odločitve preteklih rodov, mora delati to pod kvalitativnim vidikom in v pravem časovnem zaporedju. Odločitve namreč niso „nujno“ take ali drugačne, temveč so pravilne ali nepravilne, primerne ali neprimerne, načrtovane, preračunane pa tudi spontane. Za vsako pa stoji človek s svojo svobodno voljo in odgovornostjo in ne nekaka slepa družbena ali zgodovinska „neizbežnost“.

Ko presojamo potek in izid revolucij, se navadno nehotе poslužujemo izrazoslovja in celo vrednotenja, ki so ga s pomočjo kulturnega, gospodarskega in političnega monopola utrdili in razširili zmagoviti očetje prevrata. Potvarjanje zgodovine in polresnično prikazovanje preteklosti je le eno od nešteti h orožij vsake tiranije.

Zato revolucij, v vseh časih in povsod, ne bi smeli presojati po revolucionarnih virih, niti po geslih, s katerimi so njeni pobudniki pognali ljudstvo v boj. V geslih se zrcalijo lahko resnični ideali, za katere je res vredno

vegatj življenje. Osvobodilni boj, na primer, je nekaj vzvišenega; zato ima tem večjo krivdo tisti, ki ga je zlorabil v svojo, partijsko korist.

Celo po večji ali manjši krvočnosti revolucionarjev ne bi smeli soditi revolucij. Edini vidik, pod katerim naj bi presojali prevrat je, ali je bil sposoben uresničiti, kar je obetal, in s tem upravičiti svoj smisel in ceno. Ali je prevrat res zmožen izboljšati človeka? In če je to prezahtevno, ali je vsaj sposoben privabiti iz ljudi vso skrito plemenitost, katere so zmožni in ki naj bi jo prejšnji nepopolni sistemi okrnili?

Če revolucije tega ne zmorejo, so imeli prav vsi, ki so se jim kdajkoli uprli, bodisi z besedo bodisi z dejanjem. Taki ljudje zaslužijo priznanje, ker so pravočasno opazili tragično praznino revolucionarne zagnanosti. Ni jim mogoče jemati zasluge, da so s svojo besedo in delom, mnogi pa tudi za ceno življenja poskušali obvarovati družbo pred tragičnimi posledicami revolucionarne utopije. Utopija namreč ni škodljiva človeku in družbi le v prvem, nasilnem revolucionarnem obdobju. Ker predstavlja odklon od resničnosti, od stvarnosti, povzroča v družbi skrajno težko opazen, a zato nič manj resničen in globok razkroj. Državo in njene prebivalce usmerja proč od realnosti, v vedno večjo duhovno izolacijo, kar ima končno težke kul-

turne, gospodarske in tudi politične posledice. Prelom s stvarnostjo je namreč pričetek mrtvila, kakor je ugotovil že desetletja pred Brzezinskim filozof Milan Komar.

V času pred revolucijo in med njo so naši misleci, kakor Ušeničnik in Veber pa tudi škof Rožman, jasno spregovorili o nevarnosti materializma in marksizma. Podobno je tudi zdrav „krščanski realizem“ preprostega ljudstva samega zaslužil, kaj se skriva za komunističnimi obljubami. Ni zapal nasilnim socialnim reformatorjem niti zasanjanim revolucionarnim romantikom.

Predvsem pa je katoliška Cerkev pravočasno opozarjala na nevarnosti dogmatičnega in praktičnega materializma. Z „Rerum novarum“ se pred sto leti ni pričel nekak nov katoliški družbeni nauk, ta je star toliko kakor krščanstvo; pričela pa je Cerkev v tem času z vedno jasnejšim in odločnejšim svarjenjem pred zablodo komunizma, pred nevarnostjo iskanja družbenih rešitev v razrednem boju in pred krivicami neomejenega kapitalizma.

Vendar trezne besede Leona XIII. in njegovih naslednikov niso našle odmeva v srcih brezvernih pa tudi nekaterih vernih revolucionarjev. Odpor proti revoluciji, v besedi ali v dejanju, je vedno nekaj nehvaležnega. Revolucije imajo določeno izhodiščno prednost, ki je njeni realistični nasprotniki nimajo: gibljejo se

v nerealnem, a prav zato privlačnem svetu človeških želja. Kakor daleč sega človeški spomin, bi ljudje vedno radi zgradili svet po „svoji meri“. Sprejemanje danosti, ki je v stvarstvu, se upira našemu napuhu. To je daljna dediščina prvega človeškega „poskusa“ biti ne le Bogu podoben, temveč postati Bogu enak.

Kdor se upira revolucionarni propagandi, se znajde v neprijetni vlogi navideznega mlačneža. Dosegati najvišje človekove ideale v najkrajšem času in za vsako ceno, zveni bolj vredno človeka, kakor kazati na zahtevno, a dolgotrajno pot vsakdanjih osebnih naporov. Družbena kritika je izredno lahak posel, če jo jemljemo površno, saj smo ljudje nepopolni in delamo napake vse življenje. Zato je klic po spremembi vedno upravičen, svarjenje pred zaletavostjo pa vse prej kot popularno.

Kaj nam preostaja tedaj, ko opazimo, da je družba bolna in da potrebuje korenitih sprememb? Če ne zaupamo revolucionarni poti, nam ostaja le možnost prozaičnega, prav nič romantično vabljivega, trdega in tihega dela za svojo poglobitev in za splošno dobro, nekako v smislu župančičevega verza „...kdor je močan, ta tiho dela, znoji se ves dan...“. To je možnost vztrajanja v dobrem ali pa moralnega spreobrnjenja, možnost ohranjanja in uveljavljanja vrednot v vsakdanjem osebnem in javnem življenju — možnost političnega dela.

Ševeda razumemo pod besedo politika ne le tehniko vladanja, temveč predvsem delo za skupno dobro.

Vendar, kakor pravi kardinal Ratzinger, pa se s tako odločitvijo odpravimo na težavno pot. „Biti trezen in delati, kar je mogoče, ne pa ognjevito zahtevati nemogočega, je bilo vedno težko. Glas razuma ni nikdar tako glasen kakor krik iracionalnosti. Glas, ki zahteva velike stvari, ima prizvok moralnosti. Omejiti se na to, kar je mogoče, se zdi, da pomeni odpoved moralni strasti in je videti kot najbolj ozkosrčni pragmatizem. Res pa je, da je moralna politika prav v tem, da se odločno upiramo skušnjavi velikih besed, v imenu katerih se neodgovorni ljudje tako radi igrajo s človeštvom, s človekom in z njegovimi resničnimi možnostmi.“

Treznost in smisel za resničnost, ki jo poudarja kardinal Ratzinger, je krepost, ki jo moramo imeti v veliki meri, da ne zapademo mitu revolucije, ki ostaja v ozračju še desetletja po tem, ko je ta že izkazala svojo laž in praznino. Ista krepost pa je tudi izhodišče za pričetek družbenih sprememb po poti spreobrnjenja.

Ker ima po krščanskem gledanju cseba neskončno vrednost, se ne smemo čuditi besedam sedanjega papeža, da more „en sam spreobrnjen človek preoblikovati svet“. (Frossard, Pogovori, 145)

Marko Kremžar

Vrnitev iz katakomb

Pišem teden dni pred plebiscitom Slovenije, enako prepričan o njegovi zmagi kakor o tem, da bo v jutru po njem sonce posijalo po istem razdejanju, ki ga je pustila za sabo poplava komunizma: po gospodarskem razsulu, po degradaciji šolstva, po posurovelosti nravi, po preplašenosti starejših generacij in zbežanosti mlajših. A še posebej po opustošenosti, ki jo je Leninov merjasec pustil v krščanskem vinogradu.

Ne gre toliko za upad verske prakse in ošip duhovniških poklicev, saj je slovenska Cerkev glede tega celo na boljšem, kot so Cerkve po dosedanji svobodni zahodni Evropi. Gre predvsem za razkristjanjenje ozračja pod Triglavom. Gre za poganizacijo povojnih rodov, ki jim je bila sistematično odvzeta najosnovnejša informacija o krščanstvu ne samo kot edinstvenem verskem, ampak tudi kulturnem pojavu. Se tem mladim ljudem kaj sanja, da črtati iz človeške ustvarjalnosti krščanski navdih, bi pomenilo zbrisati iz kulturne zgodovine lep del svetovne arhitekture, slikarstva, glasbe, filozofije, literature? Da bi pomenilo bistveno okrniti Michelangela in Rafaela, Gotta in Beata Angelica, Gallusa in Bacha, da bi pomenilo zbrisati Avgušтина in Pascala, Danteja in Milтона, izvotliti Dostojevskega in Peguyja in Cankarja...

Razkristjanjevati je dejansko pomenilo, gospodje Ribičič, Šetinc, Vidmar (da se omejim na tri zagretejše protikrščanske ihte iz samoupravne nomenklature), Slovence etično in kulturno barbarizirati.

Ob tem dejstvu zadobi določena panika pred še tako fakultativnim veroukom v šoli nekam azijsko provincialni pridih. Če kdo, je danes k etični in kulturni obnovi poklican kristjan, učenec Njega, ki „dela vse novo“ (Apd 21, 5). Nad plug se lahko skloni v popolni sproščenosti, z vsaj tako visoko vzdignjenim čelom kot kdorkoli. Saj se lahko mirno opira na zavest, da glavnino fronte proti polstoletni tiraniji ni držala neka bolj ali manj zamudniška kulturna elita, ampak jo je držalo mučeniško slovensko krščanstvo od maja 1945 naprej. Dovolj bi bilo primerjati statistiko procesov, zapornih let, glob in policijskih provokacij, ki jih je utrpela na primer slovenska duhovščina v primerj z liberalno opozicijo. Ali, če gre za pozitivno udejstvovanje, če muziko prenesemo v ključ Svetovnega slovenskega kongresa: primerjati zanimanje, ki ga je slovenska Cerkev kazala ves povojni čas za zamejstvo in zdomstvo, z matično samozadostnostjo, v katero se je ob komaj kakšni izjemi zagrinjala tudi manj uvrščena kultura. Ne gre za krate-

Pogovor z gospo Vero Remec - Debeljak

(Nadaljevanje iz januarske št. DŽ)

Tudi vaše osebno in družinsko življenje je vojna in revolucija od blizu prizadela. Ko se je vaš mož maja 1945 umaknil pred partizani in ste ostali sami s tremi majhnimi otroki, je morala biti vaša kalvarija še posebej huda. Kdaj ste zaslutili oziroma spoznali, da je komunizem zlo in da je tudi OF le krinka za borbo za oblast in boljše vladavino? Kako so z vašo družino ravnali „osvoboditelji“? Ali so vas šikanirali, preganjali, zapostavljali? In nadzorovali? Ali so bili dotedanji prijatelji, znanci in sosedje z vami solidarni tudi v času preizkušnje?

Prvo spoznanje in odpor proti komunizmu sem dobila iz knjige ruske pisateljice A. Rahmanove *Tovarna novega človeka*, ki je izhajala kot podlistek v *Slovcu*, pozneje pa izšla tudi kot knjiga. Tudi vse naše

---

nje zaslug komurkoli: gre za dve nujni piki na i.

Slovenski kristjan stopa iz katakomb ne samo z okrepljeno vero, ampak tudi zgodovinsko zrelejši, imun proti dvema predvojnima iluzijama: katoliškega integrizma in krščanskega socializma.

Alojz Rebula

časopisje, revije in glasila so stalno opozarjala na komunistično nevarnost, da ne omenim posebej papeževe okrožnice *Divini Redemptoris*. V organizaciji, orlovski in dijaški, smo imeli o tem veliko predavanj in razgovorov.

Prvi osebni dotik komunizma sem doživela leta 1919 ali 1920 (datuma se več ne spominjam), ko je bil oče poverjenik (minister) za notranje zadeve v prvi dr. Bregčevi slovenski vladi in je bil kot tak odgovoren za ustavitev vdora komunistov, ki so po Zaloški cesti hoteli vkorakati v Ljubljano in jo zavzeti. Če bi se jim to posrečilo, bi se komunisti že tedaj polastili cele Slovenije. V tistih urah smo doma z mamó trepetali za očetovo življenje.

Že ob razsulu jugoslovanske vojske leta 1941 smo po sabotajah, o katerih smo zvedeli, sklepali, da morajo biti v ozadju temne sile z določeni cilji. Ko se je ustanovila OF, smo po njenih ustanoviteljih vedeli, da jim gre kaj malo za narodno osvoboditev. Preveč so nam bili poznani Boris Kidrič in njegova žena Zdenka, razni Kraigherji, Kozaki in drugi. Tudi pristop krščanskih socialistov v OF s Kocbekom na čelu, ki se je pod krinko borca za prenovitev krščanstva pridružil največjim sovražnikom vere in kar je božjega, nam ni porušil naše gotovosti. Kako bi

krivični. OZNA nam je takoj poslala sko revolucijo, pa njegovi sateliti Breclji, Dermastja, Furlan itd., ki so leta 1929 po vsej sili hoteli razbiti Orla, prinesiti narodu svobodo? In če bi še dvomili, so nas umori duhovnikov, Emra, dr. Natlačena, dr. Ehrliča povsem utrdili v našem prepričanju proti OF.

Še danes sem mnenja, da za to narodno tragedijo nosi Kocbek skoraj enako odgovornost kot prvi voditelji komunistične revolucije. Čim so se začeli množiti poboji nasprotnikov, bi bila že leta 1943 njegova dolžnost izstopiti iz te zveze, ko je moral tudi on vedeti za te umore, pa je molčal, niti ni imel toliko korajže, da bi odklonil podpis dolomitske izjave. Pravtako ni imel korajže priznati množičnih povojnih pokolov domobrancev (pa tudi civilov), s praznim izgovorom, da zanje ni ve-

mogel on, ki se je zavzemal za špan. del. Pogum je pokazal šele tedaj, ko so ga komunisti odstranili od vseh važnih mest, in šele takrat je zmolil svoj confiteor.

Že leta 1966 so njegovi najožji oboževalci iz vrst krščanskih socialistov dvomili v njegovo „strahotno hotenje izboljšati svet“ (zlasti religioz. ni) in se vpraševali, kakšni so bili njegovi resnični nagibi. Da je bila njegova zabloda za slovenski narod v resnici velika nesreča, kaže še danes stanje krščanstva v domovini. Še danes ne razumem, da ima kljub neuspehu ali naravnost polomu njegove ideje še vedno privrženec, ki mu ver. no sledijo. Prenova krščanstva naj bo po papeževih navodilih predvsem v ljubezni do bližnjega in pravzaprav v točnem izpolnjevanju božjih naukov, ki tudi to zapoved vključujejo.

Zaradi odločnega odklanjanja OF in komunizma nisva bili z mamo nič presenečeni, ko nas je OZNA že 22. maja 1945 vrgla iz domače hiše (mamo, mene in 3 otroke v starosti 9, 4 in pol ter 1 leto) ter si pridržala poleg hiše tudi vso drugo imovino, ki se je v hiši nahajala (pohištvo, drugo opremo, knjige...). Začelo se je preseljevanje, preganjanje otrok v šoli (fanta so hoteli iz gimnazije izključiti in zapreti, starejše hčerke, čeprav z odličnim spričevalom, niso hoteli sprejeti na klasično gimnazijo: „Za tako družino, kot je vaša, ni mesta tu, pridržana je za naše otroke“. Celó za vstop v 1. razred osnovne šole je mlajša hčerka imela težave. Celó v redovanju so bili „vzgojitelji“ in profesorji do mojih otrok

v hišo starega znanca, ki smo mu zaupali, za svojega agenta. Dostikrat nas je moril pozno v noč, da bi ugotovil, kakšne osebe prihajajo k nam. Če sem na pr. na trgu govorila z znanko, je bil za nama takoj tretji.

Ko mi je dobra svakinja ponudila stanovanje pri sebi, se je takoj pojavila škofjeloška OZNA in me iz Loke spodila! „Tovarišica, ti si kaznovana in moraš stanovati tam, kamor mi odločimo!“. Naše zadnje stanovanje, v katerem smo bili 6 let, je bila majhna, vlažna sobica, v kateri nismo mogli imeti 5 postelj, niti potrebnih omar, ter le majhen električen kuhalnik v enem kotu sobe; in mizo s samo 3 zlozljivimi stoli. Tesno mimo železno omreženega okna so prihajali sostanovalci hiše in nas nadzirali, celó kaj kuhamo. Kot goba, vim so se nam umikali naši nekdanji prijatelji in znanci, vsak nas je smel zmerjati in psovati. V tem so komunisti zelo dobro izučili svoje privržence.

Kdaj ste zvedeli za usodo vrnje-nih domobrancev? Ali je bilo med ljudmi kaj govorjenja in zgražanja ali pa se je večina sprenevedala?

Za pomor domobrancev smo po malem zvedeli šele proti koncu maja, ker si o tem nihče ni upal govoriti in smo šepetaje zaupali le svojim najsigurnejšim prijateljem. Sprva sploh nismo mogli verjeti, da bi komunistična hudobija mogla iti tako daleč. Začeli pa smo dobivati otipljiva potrdila: vode izpod sv. Katarine so začele teči vse okrvavljene in inficirane, ker so se začela razkrajati trupla po-

morjenih, tako da je oblast morala javno prepovedati uporabo teh voda. Moj sin je bil na počitnicah v Poljanski dolini v vasi pod Zmincem, kjer so partizani po vojski tudi pobijali zajete domobrance (bojim se, da je bil med temi pobitimi — pa prej zelo mučen — moj bratranec Jakob Remec, ki je bil komandant domobranskega odreda v Gorenji vasi) — kopal se je v Sori in se pri tem inficiral, da je bil po celém telesu pokrit s turi.

Ali se je kak levičarski ali krčansko-socialistični kulturnik zavzel za vas?

V bivših očetovih in moževih prijateljih in znancih, ki so pri novih oblasteh zavzemali visoke položaje (in se zanje tudi bali), nisem dobila nobene opore.

Kako ste se mogli preživljati? Kje ste iskali moralne opore?

Kako smo se preživljali v teh 9 in pol letih? Predvsem so nam pomagali paketi, ki so nam jih pošiljali naši iz Argentine, tudi ujec Jakob Debevec iz USA (urednik in lastnik Ameriške domovine) se nas je nekajkrat spomnil, prav tako dr. Basaj. Vsebinsko paketov sem večinoma vnovčila v tedaj obstoječi Komisijski trgovini, da sem imela potrebno go-tovino. Nekaj časa sem hodila tudi v službo — v mesarskem oddelku Je-žice, kjer sem s svojo sodelavko ugotovila na pr. krajo celega teleta, pa so kar potušali, ker je bil krivec njihov. Veliko živeža, drv in sadja so nam prinašali dobri, večkrat nepoznani ljudje. Tudi sorodniki so mi

Risala Bara Remec

bili dobri. Naj tukaj omenim še izredno dobroto pokojnega profesorja Ivana Dolenca, doma v loških hribih. Izgubil je službo gimnazijskega ravnatelja v Novem mestu in se upokojil, pa mu več let niso priznali pokojnine, tako da se je z ženo preživljal z delom na domači kmetiji. Ko so mu končno to izplačali, nas je obiskal in nam podaril od tega lep znesek, ko bi ga bil pravzaprav sam zelo potreben! Vedno sem se pa zavedala, da Bog očitno za nas skrbi, ker nikdar nismo bili lačni in tudi v največji zadregi smo bili čudežno podprti.

Ob selitvi v Argentino mi je mama odstopila svoj honorar za 3. izdajo Mohorjeve Kuharice. Leta 1971 je pri Mohorjevi družbi izšla zopet „Kuharica“ z imeni 3 prirediteljic z velikim številom dobesedno prepisanih receptov iz maminih Mohorjevih kuharic, brez vsakega našega dovoljenja.

Vso „kalvarijo“ smo razmeroma dobro prenaali. Morda so spomini na tiste čase bolj boleči, kakor pa smo jih doživljali tisti čas. Poleg Cerkve

smo imeli zavest, da trpimo po krivici in za dobro stvar. Na tej naši trnjevi poti smo imeli tudi Simone iz Cirene v dobrih prijateljih, ki se niso bali za to preganjanja. Največ opore smo tedaj dobili pri ge. Minki Rusovi (njen mož je nečak g. Janeza Ogrina), ki živi sedaj z možem in eno hčerko v Rimu, kjer deluje kot duhovnik sin Matej, v Severni Ameriki pa je hčerka redovnica. Kljub stalnim nasvetom, da naj se me ogiblje, je nudila zlasti mojim otrokom, da so ob njeni družini uživali kolikor toliko lepo mladost ko smo jo smeli obiskovati na njenem domu. Ob srečanju takih ljudi dobite zopet vero v človeka.

Ali ste se težko odločili za emigracijo, ko se je leta 1954 ponudila priložnost? Ali ste se težko vživljali v čisto nove in različne razmere v Argentini?

Možnost preselitve v Argentino smo pozdravili z velikim veseljem, saj je za nas to pomenilo odrešenje iz vseh težav. Da je naša izselitev iz Slovenije resnična, smo verjeli šele po prestopu meje, ker mi je oznovec še v zadnjem trenutku premetal vse kovčke, ki sem jih do Trsta pospravljala, medtem ko so drugim sopotnikom le cariniki pregledali prtljago. Bili smo zares dobro zapisani!

Težko smo se ločili le od naših planin ter brata in 82-letne mame, ki se si mogla odločiti za Argentino. Dve leti pozneje je umrla pri svojem sinu jezuitu p. Bogumilu Remcu v Kosovski Mitrovici v Srbiji, in je bilo njeno truplo prepeljano v Ljub-

ljano na ljubljanske žale, kjer počiva v skupnem grobu s hčerko Maro. Torej je tudi Srbija precej posegla v našo družino: oče 4 leta v Kruševcu, mama 2 leti v Kosovski Mitrovici, tudi moj mož Tine 4 leta v Črni gori, vsi žrtve političnih razmer, po krivdi Slovencev!

V Argentino smo se hitro vživel, saj smo se zopet sešli z našimi domačimi, z nekdanjimi prijatelji in znanci, našli mnogo doslej nepoznatih sorodnikov, predvsem iz notranjskih Begunj, kjer je bila doma moja mama. Najbolj smo občutili povezanost enako mislečih ljudi, vsi z nami vred enakega pogleda na komunizem. Postavili smo si lasten dom, ki ga uživamo že 36 let v polni svobodi, ki jo po vsem zatiranju doma še posebno cenimo. Otrokom je bil omogočen visokošolski študij, deloma so se že osamosvojili, si ustanovili svoje lastne družine, zgradili svoje domove. Vsi moji vnuki se čutijo Slovence, govore naš slovenski jezik, obiskujejo naše Domove, delajo v njih. Upam, da bodo še nadalje zvesti našim slovenskim izročilom. Tudi smo že povezani z argentinsko zemljo po dveh grobovih, očetovem in atkovem. Ali bi ju mogli zapustiti?

Po domovini nimam domotožja, vsaj ne po današnji, ki bi me še vedno spominjala na hudo mačeho. Želela bi videti le še brata, nekaj prijateljev in znancev; večina so že pomrli, drugi bi mi bili tujci. To je pač usoda vsakega emigranta: ko je v tujini, si želi domov, iz domovine zopet v tujino, kjer si je postavil nov dom. Razdeljen je med dva svetova.

To sem ugotovila že takoj po vojni, ko so prihajali na obisk v Slovenijo razni izseljenci. Mislili so, da se je svet ob njihovem odhodu ustavil in da jih čaka sedaj le nadaljevanje lepih mladostnih dni. A minila je mladost, prijatelji so pomrli, še grobovi so izravnani. Če so medtem pozabili tudi svoj materni jezik, jim domovina predstavlja le še zanimivo izletno točko in nič več. Razočarani se vračajo v novi svet, da tam zopet zahrepane po rodnem krovu.

Po prihodu v Argentino ste bili dolga leta uradnica pri Slovenski kulturni akciji. V tem obdobju ste bili v osebnem ali pismenem stiku s kulturniki, člani in naročniki v tej deželi in drugod. Ali bi o katerem izmed njih omenili kakšno osebno značilno potezo?

Moja služba pri SKA mi je bila nekako nadaljevanje mojega dela v Novi založbi. Tudi tu sem imela stik s kulturniki, literati, slikarji, kiparji, igralci. Veliko sem jih poznala še od doma, mnoge, zlasti mlajše, sem spoznala tu. Ker sem nastopila službo pri SKA že v prvem letu njene ustanovitve, sem lahko skozi 25 let sledila njeni rasti, njenemu prizadevanju pritegnitve novih ustvarjalnih članov, novih naročnikov. Spoznala sem naš zdomski svet v vsej njegovi širini, če ne osebno, pa vsaj pasivno (ob korespondenci, pošiljanju knjig).

Podrejena sem bila Marjanu Maroltu, tajniku pisarne SKA, s katerim sva se prav dobro razumela. Bil je zelo izobražen mož, posebno kapaciteta na umetnostno-zgodovinskem področju, v trgovskih poslih pa malo

nepraktičen. Težko se je vživljal v argentinske razmere in je zato precej trpel. Po njegovi smrti je skoraj dnevno prihajal predsednik Ruda Jurčec, ves dostojanstven, vzvišen: z njim sem se zaradi pisarniških poslov večkrat sporekla. V glavnem pa sem imela največ stikov z Ladislavom Lenčkom, ki je bil tisti čas blagajnik SKA. Tudi z njim sem se dobro razumela, čeprav sva se v zadnjem času moje službe v nekaterih pogledih razhajala.

Moje delo in poznanje razmer v SKA mi je mnogo pripomoglo za razumevanje mojega moža pri njegovem udejstvovanju pri SKA.

Kako doživljate „slovensko pomlad“ in kako si predstavljate prihodnost za vas in za vašo družino?

V svojem življenju sem bila priča in žrtev stalnega zatiranja slovenstva in idejne usmerjenosti našega naroda, tako da smatram „slovensko pomlad“ kot poseben božji dar, ki so nam ga izprosili naši mučeniki.

Jaz sama ne bom doživela povratka „domov“, prepričana pa sem, da bo to dano mojim otrokom in prenekateremu mojih 18 vnukov. Kakor so se njih predniki trudili za prosep slovenskega naroda, tako bi tudi potomci želeli koristiti in pomagati pri gradnji njegove boljše bodočnosti.

Verjetno bodo nekateri vnuki ostali v Argentini — svoji novi domovini —, vendar so tudi oni prežeti s slovensko miselnostjo in zavestjo slovenskega izvora. Tudi njih dolžnost bo, da tudi oni — četudi iz da-

lje — pomagajo svoji pradomovini.

Ta zavest dolžnosti do Slovenije naj bi bila globoko vsidrana v vsem našem izseljenstvu!

Vaš mož je bil vsa desetletja po revoluciji v Sloveniji zamolčevan ali žaljivo omenjan. Lani, pred simbolnim pogrebom domobrancem v Kočevskem Rogu, pa so v Sloveniji ponatisnili njegovo Veliko črno mašo za pobite Slovence. Taras Kermauner pravi o njej, da je pesnitev veličastna, eno največjih del slovenske literature in nekak izrazni vrh krščansko-domobranskega nazora, skušnje, trpljenja, vizije in usode, in da prav ta knjiga daje pravo mesto tako izgnancem kot pomorjenim. Oktobra 1990 je bil tudi simpozij o književnem delu vašega moža v njegovi ljubljeni škofji Loki. Menim, da vam je to zapoznalo priznanje v zadoščenje. Vi sedaj pregledujete in urejate papirje njegove pisane zapuščine in njegovo obširno knjižnico. Ali je kak spis, literaren, literarno-zgodovinski ali političen še neobjavljen? Kdo bo obdelal celotni opus?

Velika je zapuščina mojega moža: poleg številnih osebnih del in neštevilnih zapiskov, splošno kultur, literarnih in političnih (teh zadnjih v glavnem nanašajočih se na komunizem in državljansko vojsko), marsikaj še neobjavljeno. Še vedno v grobem urejujem ves ta material in se tudi jaz sprašujem, kdo bo to ogromno gradivo obdelal? Zahtevalo bo mnogo truda in časa.

Vesela sem, da se je Škofja Loka po 45-letnem zamolčevanju s tako le-

Simpozij o dr. Tinetu Debeljaku v Škofji Loki

Oktobra 1990 je bil na pobudo časnikarja Marka Jenšterla in Davida Tasiča, ki sta nekaj mesecev prej poskrbela za ponatis Debeljakive Črne maše za pobite Slovence, simpozij o Tinetu Debeljaku v njegovem mestu Škofji Loki. Na simpoziju je bila moderatorka Alenka Puhar, govorili pa so Tine Debeljak ml., Ladislav Lenček, dr. Helga Glušič, prof. Franc Pibernik, Alojzij Rebula, Zora Tavčar, dr. Taras Kermauner, Stan-ko Janežič, dr. Irene Mislej in Mar-ko Jenšterle, prebrali pa so še pisma Severina šalija, Franceta Planine, Janeza Dolenca in dr. Vilka Novaka. Simpozija sta se delno udeležila tudi nadškof šuštar in minister Capuder. V knjižnici Ivana Tavčarja je bila istočasno razstava o življenju in delu Tineta Debeljaka.

---

po gesto posebnega simpozija 12. oktobra oddolžila njegovemu spominu. Saj je Tine svoje rodno mesto Škofjo Loko izredno ljubil in ji ostal zvest sin do smrti. Vedno je sanjal, da bi si na stara leta postavil za Krance-ljem hišico, pa se mu želja ni izpolnila. Njegova Loka še vedno živi med nami. Še više po stenah različni posnetki Loke in loške pokrajine, na zunanjem zidu loški grb, Loški razgledi po njej njegovo nedotaknjeno knjižnico, tudi lect je prisoten in spominska plaketa, ki mu jo je podaril loški muzej tik pred smrtjo. Tako se mu je Loka oddolžila še za njegovega življenja.

Življenjsko jesen preživljate v de-želi, ki nam je postala druga domo-vina, z vašima sestrama Vlado in Ba-ro, otroki in 18 vnuki. Tedensko se z vami shajamo pri slovenski maši v Slomškovem domu in pri vseh naših prireditvah. Vidimo vas duhovno sve-že in vedre. „Slovenska pomlad“ in postopna demokratizacija Slovenije nam je vsem v zadovoljstvo in v upa-nje na duhovno in družbeno prenovu domovine. Kaj želite za vaše vnuke in za našo drago slovensko skupnost v Argentini?

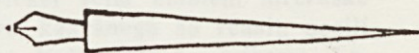
Četudi me nič ne vleče „domov“, se vsekakor veselim „slovenske po-mladi“, ki naj prinese našemu na-rodu resnično svobodo in notranje prerojenje, kar bodo verjetno doži-vele šele bodoče generacije.

Morda se bo kdo mojih vnukov odločil, da se stalno naseli v Slove-niji in bo tam koristil in pomagal graditi boljši svet. Če ostanejo v Ar-gentini, naj ne pozabijo na svoj slo-venski izvor in naj imajo še zmerom dolžnost pomagati slovenskemu na-rodu v njegovi rasti.

Tega se morajo zavedati vsi slo-venski izseljenci!

Prisrčno se vam zahvalim za va-še besede. Želim, da bi vas imeli med seboj še dolga leta v zdravju in živ-ljenjskem optimizmu in da bi bila večerna leta vašega življenja spo-kojna in srečna v krogu vaše družine in vaših prijateljev.

Pogovarjal se je Jože Škerbec

Spomini na težke dni

PARTIZANI NAS SPREJMEJO

Večina fantov je že bila razporejena po živinskih vagonih dolgega transportnega vlaka, ko se je pripeljala tudi naša skupina. Z nami se je ponovilo isto, kar se je prej dogajalo s fanti. Izstopili smo iz avtomobila. Zgledali smo prve partizane: nekaj šoferjev in mehanikov, ki so si dali opravka pri avtomobilih, razporejenih okoli kolodvora. Delali so se, kot da nas sploh ne vidijo, in opravljali svoje delo naprej. Na obeh straneh, do vhoda na kolodvor so stali Angleži, pri vratih in naprej pa srbski in hrvaški partizani. Nadporočnik Janez Kralj in po njegovem zgledu tudi drugi smo nekega Angleža skušali pregovoriti, da bi nas skrtil in rešil. Ponujali smo mu za to ure, prstane in denar. Ta pa je samo skomignil z rameni, se delal žalostnega in potrtega in sprejemal vse, kar smo mu ponujali. Toda za nas ni storil ničesar. Prepričan sem bil, da si je v nekaj minutah nabral precej ur, zlatnine in srebrnine. Tudi jaz sem bil tako nespameten, da sem mu dal birmansko uro, češ, je vsaj partizani ne bodo dobili. Toda oboji, Angleži in partizani so bili enaki lumpje. Bili so oblečeni v vse vrste nemških uniform in nosili najrazličnejše cročje. Večinoma so bili neobriti, kosmati in zato še

bolj divji. Postavili so nas v vrste po štiri in štiri in nas usmerili proti vagonom. Nato pa so vsakega posamič preiskali. Vsak je moral dvigniti roke. Začela se je telesna preiskava: iz žepov so metali denarnice z denarjem, glavnike, prstane malivna peresa, žepna nože in podobne stvari. Iz nahrbtnikov so kar na tla pometali knjige, razne specialke in generalke, usnje, ki so ga nekateri domobranci imeli precej, čevlje, lepše kose vojaške obleke, predvsem pa civilne. Na tleh pred seboj sem videl angleško-slovenski slovar, slovensko-nemški slovar, Zgodovino slovenskega naroda. Vse je bilo pomendrano. Vmes se je slišalo vpitje, naj vsi oficirji in podoficirji izstopijo. Nekaj se jih je res javilo, ne vem kateri. Iz skupine, v kateri sem bil jaz, se ni javil nobeden.

Stopil sem do partizana, dvignil roke in čakal. Nezaupljivo me je pogledal. Videl je, da nosim očala in da verjetno nisem navaden vojak. Najprej mi je z roko segel v levi prsni žep. Ven je privlekel polkovniške epolete. Zavpil je: „Pa šta si ti? Pa ti si pukovnik!“ S težavo sem ga pripričal, da to ni res. Še enkrat je segel v žep. Tokrat je na dan privlekel velik emblem mrtvaške glave, kakršnega so včasih nosili člani Vaške straže oziroma Legije smrti. Že leta 1942 sem ga

kupil v Ljubljani pri Kassigu. Nosal ga nisem nikoli, ko sem odhajal iz Ljubljane, sem ga vzel s seboj za spomin. In ta „spomin“ bi me prav lahko pokopal. Partizan je namreč vzrožil: „Pa ti si koljač! A gdje ti je brada? Ajde k oficirima!“ (Koljač so imenovali partizani četnike, ker da ti koljejo. Pravoverni četniki so, kakor je znano, nosili brade.) Prepričeval sem ga, da sem navaden vojak in nič drugega. Dal se je pogovoriti. Poslal me je med navadne vojake. Vzel mi ni kaj posebnega: iz nahrbtnika je vrge par angleških čevljev, specialke sem skril v perilo, da jih ni našel.

VOŽNJA DO CELJA

Natrпали so nas v živinske vagonne. Kako se je prej dogajalo z drugimi domobranci, ne vem, ker je naša skupina prišla zadnja na postajo. Mislim pa, da ne bolje kot z nami.

V posamezne vagonne so nas razporedili 80—100 ali tudi več, terno drugega ob drugem, da marsikdo ni mogel stati na obeh nogah. Nagajala je tudi prtljaga, ki smo jo še vsi imeli — nekateri sicer precej manj. Bil je vroč popoldan, kar je še povečalo vročino v vagonih. Drug drugega smo se tiščali in se kuhali v neznosnem vzdušju. Nekateri so na pol sedeli, na pol čepeli na svoji prtljagi, drugi stali na eni sami nogi in obupano gledali predse.

V našem vagonu je bilo pre-

cej znanih, večinoma iz prejšnje skupine: poročnika brata Žužka, poročnik Riko Urh, nadporočnik Janez Kralj, kurata Tone Polda in Jaka Mavec, poročnik Andrej Mehle, poročnik Stane Tomažič in še nekaj fantov iz naše 47. čete. Sloneli smo drug na drugem in čakali, kdaj bo vlak odpeljal. Ni se nam ljubilo govoriti. Poročnik Kranjc je molčal in le od časa do časa rekel, da je vse izgubljeno. Tomažič si je dal glavo na roke, grizel rokave puloverja in tuhtal in tuhtal. Rekel ni nobene. Očal ni imel. Janez Kralj je bil bolj korajžen. Prav tako tudi kurat Jaka Mavec. Najmanj smo bili obupani in žalostni študentje. Trmasto smo sebi in drugim dopovedovali, da bo že bolje in da je zaenkrat treba potrpeti, ker drugega tako ne kaže. Vsi pa smo upali na beg.

Vlak se je kmalu premaknil, nekajkrat butnil naprej in nazaj, nato pa odpeljal proti Titovini. Še pekočo tesnobo v srcu smo pričakovali, kam nas bodo peljali: v Slovenijo, Hrvaško ali Srbijo, sam Bog ve. Ker je vsakdo mislil nase in na svoj obupni položaj, je v vagonu zavladala tišina. Slišal se je le enakomerni topot koles in posamezni dolgi žvižgi vlaka. Od časa do časa se je vlak ustavil, tako da smo lahko ugotovili, kje se vozimo. Zvesta spremeljevalka nam je bila Drava. Vedeli smo, da se vozimo po Dravski dolini proti Mariboru. Vlak se je ustavil na Prevaljah, v Dra-

Marjan Tršar, Teharje, 1945

vogradu. Drugih imen postaj ne vem. Na postajah smo prosili partizane, naj nam dovolijo, da gremo na potrebo ali po vodo s čutaricami. Skoraj vedno so nam dovolili. Na neki postaji sem nabral precej čutaric in prosil partizana, če dovoli, da grem po vodo. Dovolil je in odšel z menoj kot stražar. Med potjo mi je po srbsko govoril, kako je usmiljen in dober, da nam dovoli iti po vodo. Mi ali pa Nemci njemu tega ne bi nikdar dovolili. Natočil sem čutarice in jih nesel nazaj v vagon.

Toda na postajah nismo dobivali le vodo, temveč tudi neprijetne obiske. Ogledovat so nas hodili oficirji in navadni vojaški.

Vsi so bili Srbi ali Hrvati. Do Celja nismo ne slišali ne videli nobenega slovenskega partizana. Vsi ti Srbi ali Hrvati so z nami še kolikor toliko človeško ravnali (medtem ko o slovenskih partizanih tega nikačor ni mogoče reči). — Namen obiskov je bil vedno isti: iskali so dobre obleke in obutev. Na vsaki postaji je prišel v vagon kak partizan in gospodovalno ukazal kateremu izmed domobrancev, naj sezuje čevlje in sleče hlače a i bluzo. Navadno sta se oba, partizan in domobranec sezuvala in obuvala, slačila in oblačila kar v vagonu. Včasih je domobranec dobil kaj v zameno, včasih nič. V našem vagonu jih je bilo do večera nekaj, ki niso imeli ne zgornjih hlač ne čevljev in nogavic, nekateri tudi bluz ne. Taki, kot so bili, v samih spodnjih hlačah, so naslednjega dne korakali po Celju.

Domobranci so imeli s seboj še precej hrane. V večini čet so namreč pred odhodom razdelili med vojaške vso hrano. Jaz sem na primer imel pet Rindfleisch konzerv, dve konzervi golaža, kg sladkorja, škatlo biskvita in nekaj kave. Kljub temu, da smo hrane imeli dovolj, se nikomur ni zljubilo jesti, čeprav nekateri že od zjutraj niso ničesar zaužili.

Razpoloženje v vagonu je bilo različno. Nekateri fantje so se poglobili vase in tiho molili. Drugi niso prav nič delali: ne govorili, ne mislili, ne godrnjali. Topo so gledali naokrog. V vagonu

je bilo tudi nekaj skupin fantov, ki so se pritajeno pogovarjali o tem, kar nas še čaka. Bili pa so tudi suroveži, ki so godrnjali, preklinjali in vsem slabšali in oteževali življenje v vagonu. Jezili so se in godrnjali nad vodstvom domobranstva, nad partizani, nad sosedi v vagonu, le oni sami so bili nedolžni. Oni da še niso puške držali v rokah, da bodo zaradi nekaterih domobrancev zločincev ob življenje in podobno. Miril jih je kurat Jaka Mavec in jim dopovedoval, naj rajši potrpijo in Bogu darujejo to trpljenje. Tudi godrnjanje je pod noč prenehalo. Zmučenj od naporov in trpljenja smo polagoma, čeprav v neugodnih legah, pozaspali. Le stražarji, ki so bili na obeh koncih vagona v uticah, so dali z govorjenjem čutiti, da bdijo.

Ponoči sem se zbudil samo enkrat, ko smo stali na mariborski postaji, pa sem kmalu zopet zaspal. Da smo v Mariboru, sem zvedel iz pogovora dveh železničarjev. Zjutraj sem se zbudil precej pozno. Skozi zamrežene line živinskega vagona je sijal dan. Poklical sem Žužka, pa se nista oglašila. Kaj je to? Gledam in gledam okoli, nikjer ju ni. Spraševal sem fante, pa mi nihče ni vedel povedati. Šele na Teharjah mi je — če se ne motim — Janez Kralj povedal, da sta ponoči skočila iz vlaka. Skupaj z njima je skočil tudi poročnik Riko Urh. Vsi ti trije so zdaj rešeni

Iz postaj, mimo katerih smo se

peljali, sem videl, da gremo proti Celju. In res se je čez tričetrt ure vlak ustavil na celjski postaji. Odprl in na hitro pojedel sem še malo mesno konzervo in nekaj biskvitov. Nato pa so se že začeli divji kriki in vpitje: „Aha, kurbe bele, sedaj vas pa imamo. Ste mislili, da vas bodo Angleži sprejeli z odprtimi rokami, pa ste se zmotili! Prasice bele, morilci in ubijalci, sedaj ste pa v naših rokah!“ Divji smeh in krohot je spremljal te besede. Čez nekaj minut so se odprla vrata vagona. Nasproti nam so se zarežali škodoželjni obrazi slovenskih partizanov, baje Cankarjeve brigade. Stali so tam, s puškami in brzostrelkami, nekateri tudi s pasjimi biči v rokah in nas napodili ven med surovim vpitjem, podobnim prejšnjemu. Kot lačni panterji so stali na kamnitem nasipu tik ob vagosih in nas s kopiti in biči preteпали. K sreči nisem dobil niti enega udarca. Toplji pa so, kamor je padlo: po rokah, nogah, glavah, prsih, hrbtih. Skladiščniška naše čete so tako pretepli po glavi, da je imel obe očesi zaliti s krvjo. (To je bil Alojzij Škrlič, družinski oče, doma iz Cerknice.) Šele po dveh tednih sta se mu očesi na Teharjah za silo pozdravili.

Partizani so nas sa cesti, ki pelje na postajo, postavili v kolono po štiri in štiri. Nekajkrat so dali razna povelja: na levo, na desno, na levokrog in podobno in nas pri tem zasmehovali. Nato pa so

do kolone pridrveli na konjih oficirji različnih činov. Eden izmed njih je zahteval, naj iz vrste takoj izstopijo vsi oficirji in podoficirji. Kogar bodo pozneje dobili, bo ustreljen. Nekaj oficirjev in podoficirjev se je takoj javilo. S huronskim vpitjem in pretepanjem so jih postavili med kolono domobrancev in civilistov, ki so prav tako morali stati in čakati v štirih stopih. Toda partizani niso bili zadovoljni. Hoteli so imeti še oficirje. Znova so zahtevali, naj se javijo. Ponovilo se je isto kot poprej. Izmed oficirjev že prej omenjene skupine se ni javil nihče.

Medtem so hodili posamezni partizani med vrstami in iskali znanca, domače domobrance. Nekaj so jih dobili. Vse so prav tako uvrstili med oficirje in podoficirje. Vsi smo morali oddati pasove, opremo so nam pa pustili. Nekateri partizani so hodili okrog in jemali domobrancem boljše kose obleke, čevlje ali škornje. Obenem so zafrkavali in pretepali tiste, ki niso stali mirno ali so se sključeno držali.

Uvrstili so nas v kolono. Najprej smo šli navadni domobranci, nato oficirji in podoficirji, za njimi civilisti. Komaj smo prišli iz kolodvora, so že morali oficirji vpiti in kričati sramotilne izreke: Mi smo izdajalci in morilec slovenskega naroda! Mi smo zločinci! Mi smo bela garda! in podobno. Za njimi pa smo morali vpiti še mi. To je šlo kar naprej vso

pot brez prestanka. Vsak zlog smo morali zakričati na en korak. Toda koraki so nam mešali s tem, da so poveljevali: ena-dve, ena-dve, nato pa ena-dve-tri, ena-dve in tako naprej. Jasno je, da so se koraki zamešali in da tudi vpiti nismo mogli istočasno. Sledila je kazen. Partizanski stražarji, ki so stali na vsakih tri do pet korakov, so se zapodili med nas ter nas s kopiti in biči pretepali. Obenem so preklinjali in nas nečloveško zmerjalj s prasicami, kurbami, hudiči, izdajalci, psi in podobno. Tak in podobni priimki so kar deževali. Toda zmerjanje še preneseš, veliko hujše je bilo to, da so se partizani s konji zapodili med nas in nas od zgoraj z biči tepli.

Nekateri smo namesto stavka: Mi smo izdajalci! vpili: Nismo izdajalci... Mislil sem, da je stražar precej za menoj. Toda naenkrat sem jih dobil v hrbet s kopitom nemškega mitraljeza, da sem se kar opotekal. Sosed pred menoj pa je moral nastaviti roko, da ga je partizan toliko časa tolkel z bičem, dokler se ni utrudil.

Šli smo proti sredini mesta. Nebo se je pooblačilo, začelo se je pripravljati na dež. Naenkrat je prišlo povelje, naj se kolona obrne in gre nazaj. Po isti poti smo šli med rahlim dežjem nazaj do kolodvora, od tod pa ven iz mesta proti vzhodu. Preden smo se obrnili, smo srečali sprevod (povorko) celjskih in okoliških žena in deklet, ki so nosile propagandne napise za Trst in Gorico. Po-

vorka je stala. Videj sem različne obraze. Ene so nas gledale zaničljivo in zasmehljivo in sem ter tja pristavile „fuj izdajalci“, druge nas sploh pogledale niso ali pa le indiferentno, bilo pa je tudi precej žena, zlasti kmečkih, ki so si z rokami zakrivale obraz, jokale ter nas sočutno gledale. Tudi Celjani so nas po ulicah različno sprejemali in gledali. Večina je šla mimo, ne da bi nas pogledala. Spominjam se le ene imenitne „frajle“, ki si je štela v narodno dolžnost, da nas je pošteno blatila in zmerjala.

Pot proti Teharjam se je vlekla. Neprestano kričanje, rahla vzpetost ceste in pretepanje nas je zmučilo. Grla smo imeli suha, gla-

sove izkričane. Toda nič ni pomagalo. Če kaka skupina ni dovolj ra glas vpila, se je že zakadil trop stražarjev tja in jih s kopiti in biči prisilil h glasnejšemu kričanju. Pri nekem ovinku smo se ustavili. Peljali so nas na stransko pot. Tam smo čakali kakih deset minut. Partizani na konjih so jezdili od domobranca do domobranca in pretepali, kogar se jim je zljubilo. Nato pa smo morali v teku zopet nazaj na cesto in od tam po hudem klancu v hitri hoji naprej. Po raznih ovinkih in približno polurni hoji, smo prišli do gozda, od tod pa čez nekaj minut do taborišča.

(Bo še)
Janez Zdešar

LESTVICA VREDNOT

In zopet bomo vzpostavili
lestvico vrednot,
kot bilo je od pradavnine,
po božji in človeški postavi.

In zopet bo vsaka beseda
imela svoj stari pomen
in bo temelj sožitja,
zaupanja in miru.

In zopet bo narod
stal na svojih nogah,
trden in zdrav,
zavzet za vse dobro.

In zopet bo pesem donela
čez našo deželo,
in zopet bomo vsi skupaj
eno samo slovensko srce.

VSAKDANJE HVALNICE

Ko se jutro rojeva
in zarja obsije
vrhove slovenskih planin
in nežna lica zbujenih otrok,
zapojemo jutranjo hvalnico.

Ko se dan razbudi
in sonce razžarja zemljo
in veselo odseva v očeh
slovenskih mož in žena,
zapojemo dnevno hvalnico.

Ko se razpenja večer
nad slovenske gozdove
in v srca starcev
nasipa slutnje slovesa,
zapojemo večerno hvalnico

Stanko Janežič

Duhovnik dr. Filip Žakelj - umrl

Naši nekrologi in vsa poročila o pokojnih v naši emigraciji, o očetih in materah z njihovimi družinami, zadevajo v živo, bolečo realnost naše narodne tragedije v teh desetletjih. Tako v posebni obliki zlasti poročila o naših pokojnih javnih delavcih in duhovnikih zunaj domovine, od katerih so nekateri imeli poseben vpliv v naši javnosti. Med take moramo šteti tudi pokojnega duhovnika dr. Filipa Žaklja.

Rodil se je leta 1907 v Horjulu pri Ljubljani. Po končani ljudski šoli v domačem kraju je vse svoje

študije dovršil v Ljubljani: klasično gimnazijo in potem kot bogoslovec študije na teološki fakulteti in je bil v Ljubljani posvečen za duhovnika leta 1935. Pozneje je še leta 1947, že zunaj domovine, v Italiji, dosegel doktorat iz teologije.

Kot duhovnik je bil najprej štiri leta kaplan v Sostrem pri Ljubljani, nato vzgojni prefekt v Škofovih zavodih v št. Vidu nad Ljubljano, leta 1941 pa je postal stolni vikar v Ljubljani.

V desetem letu svojega duhovništva, 1945, je zapustil domovino, vso žalostno razdejana med vojno in stalinistično revolucijo, in se v življenju nikdar ni več vrnil. Tako so tedaj storili mnogi slovenski duhovniki, ki so odtlej delovali v službi Cerkve v različnih tujih deželah.

O priložnosti je nadškof Pogačnik v pismu potožil, kako pogrešajo v domovini okrog 200 duhovnikov, ki so odšli v tujino. Pa tudi poudari providencialni pomen te zgodovinsko edinstvene slovenske emigracije, ko to dejstvo vdano sprejema: „Pa naj bo to naš delež pri vesoljnem misijonskem poslanstvu Cerkve!“ — Bog kot najvišji Gospod v svoji modrosti more tudi po zlu v svetu dosegati velike in vzvišene namene v človeški zgodovini.

V letih 1948—50 je Argentina sprejela okrog 7000 teh slovenskih emigrantov, med njimi tudi veliko število duhovnikov. Prišli so v te dežele po želji in nasvetu apostolskega

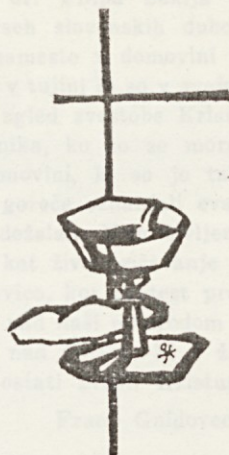

sedeža, ker tu tako pramañkuje duhovnikov.

Tako se je leta 1948 iz Italije preselilo v Argentino tudi slovensko semenišče, s svojo teološko fakulteto, ki ga je bil sveti sedež ustanovil za slovenske bogoslovce zunaj domovine (1945). Z njim je prišel v Argentino tudi dr. Žakelj, poklican za profesorja v tej ustanovi. — Semenišče je bilo štiri leta v San Luisu (1948—51), potem v Adrogueju pri Buenos Airesu; kraj je tedaj pripadal nadškofiji La Plata, pozneje pa novi škofiji Lomas de Zamora. — Semenišče je dovršilo svoje poslanstvo konec leta 1965 in je zatem v njem nadaljeval Rožmanov zavod za slovenske študente, ki je bil ustanovljen že leta 1952. in je deloval do konca leta 1977.

Dr. Žakelj je glavno svoje poslanstvo v Argentini izvršil v tej ustanovi. Skozi je bil profesor v semenišču za Sveto pismo, predaval je tudi nauk o Cerkvi, liturgiko in duhovno teologijo; od leta 1950 je bil tudi spiritual v ustanovi, v semenišču in potem v dijaškem zavodu.

V tem času je bilo v semenišču posvečenih 40 slovenskih duhovnikov, od katerih še danes večina deluje v tej deželi, bodisi med Slovenci bodisi domačini; 12 jih je bilo že prej posvečenih prva leta semenišča v Italiji. — Tako je bilo v tistih letih vsega skupaj v Argentini nad 80 slovenskih duhovnikov. Večina od teh je že umrla. Če so zadnji statistični podatki točni, je dr. Žakelj na 47. mestu (po drugih na 49.) v vrsti umrlih slovenskih duhovnikov, ki so

v tej emigraciji kdaj bivali v Argentini. — Že dolgo so med mrtvimi tudi prvi zaslužni predstojniki tega semenišča v Argentini: prelat dr. Alojzij Odar, prvi rektor semenišča in dekan njegove teološke fakultete (umrl 1953), najstarejši med njimi prof. dr. Ivan Ahčin (umrl 1960), prof. dr. Ignacij Lenček, prodekan fakultete po smrti prelata Odarja (umrl v Nemčiji, 1974). Za njimi je sedaj odšel dr. Filip Žakelj, 24. novembra 1990, v bolnišnici Usmiljenih bratov v Ramos Mejía.

Svoje delo v tej Rožmanovi ustanovi v Argentini je dr. Žakelj vseh 30 let (1948—1977) vršil z gorečnostjo, požrtvovalnostjo, z veseljem in — v skladu s svojim značajem — z neko navdušeno energijo.

Med Slovenci zunaj semenišča je v tistih letih vodil duhovne vaje in imel predavanja. — Ob nedeljah pa je vedno hodil na sosednje argentinske fare maševat in spovedovat.

V začetku leta 1978 je Rožmanovo usanovo v Adroguéju prevzela krajevna škofija Lomas de Zamora za svoje novo škofijsko semenišče. Tako je bil dr. Žakelj prost in je odšel v škofijo San Justo. Tam je 12 let svojega preostalega življenja goreče deloval v župniji Fatimske Marije v Lomas del Mirador: kot spovednik, pridigar in v navdušenem apostolatu molitve rožnega venca; to tudi zunaj cerkve, z malo skupino, ki ga je večkrat zvečer spremljala na cestnih križiških farnega naselja.

Poleg strogo poklicnega dela je dr. Žakelj deloval še na drugih področjih. Tako je bil od leta 1958 skozi predsednik Južnoameriške Baragove zveze in urednik njenega glasila, Baragovega vestnika.

Po svoji intelektualni usmerjeno. sti je bil predvsem zgodovinar in mu je delo pri tem olajšal njegov izredni spomin. Užival je v zbiranju zgodovinskih podatkov in zgodovinskega materiala sploh. Kot zgodovinar je pri tem pokazal tudi veliko iznajdljivost in je postal kar izdajatelj in založnik zgodovinskih del. Tako so bile tiskane zgodovinske knjige o komunistični revoluciji v naši domovini, ki bodo pomenile važen prispevek pri slovenskem zgodovinopisju (npr. Franc Ižanec, Odprti grobovi, II—IV; M. M. Vir, Pravi obraz Osvobodilne fronte, I—III). Ta zgodovinski vidik je značilen tudi za drugi njegov tisk, čeprav sicer posega bolj na nabožno področje. To je vidno v njegovih spisih o Baragi, škofu Rožmanu in o Mariji; pogosto se je to pokazalo tudi v njegovem pridiganju.

Ob grobu dr. Filipa Žaklja se spominjamo vseh slovenskih duhovnikov, ki — namesto v domovini — danes umirajo v tujini in so v svojem življenju dali zgled zvestobe Kristusovega duhovnika, ko so se morali odpovedati domovini, ki so jo tako ljubili, pa so goreče oznanjali evangelij v tujih deželah. Njih življenje je pred nami kot živo pričevanje za resnico in pravico, kot protest proti laži in nasilju nad naši mnarodom in v njem zlasti nad tistimi, ki v življenju hočejo ostati zvesti Kristusu.

Franc Gnidovec

Blagoslov kapele na Turjaku: 8. decembra, na praznik Brezmadežne, je nadškof Šuštar blagoslovil obnovljeno grajsko kapele brezmadežne device Marije. Kapela je bila od leta 1789 tudi župnijska cerkev. 19. septembra 1943 so partizani s pomočjo italijanskih topničarjev zavzeli grad, v katerega so se zatekli vaški stražarji, vse ujete ranjence na mestu pobili, druge vaške stražarje pa zvezane odvedli v Kočevje na „ljudsko sodišče“. Veliko razdejanje je povzročilo orožje in ogenj, drugo še človeki pohlep. „Ljudska oblast“ vse do zadnjega ni dovolila obnove kapele za bogoslužne namene.

Odpusti mi, Nataša!

„POIŠČITE LITERATURO!“

Neko popoldne sem študiral na akademiji, ko sem dobil ukaz, naj se ob devetih javim na policijski postaji z nekaterimi svojimi fanti. Zbral sem sedmerico in, ko smo se zvečer javili na policiji, smo šli v zadnjo sobo, kjer smo se ponavadi dobivali z Nikiforovom. Tam nas je vedno čakala vodka, tokrat pa nam je Nikiforov postregel tudi s kaviarjem. Spraševal sem se, le kje dobi Nikiforov vse to razkošje? Nekoč ga bom moral o tem povprašati.

Nikiforov je fantom odredil počitek, mene pa poklical v svojo pisarno. Resno mi je razložil opravilo za to noč. „Zelo je pomembno za nas,“ je pojasnil. „Zvedeli smo, da se bo nocoj ob desetih sestala skupina vernikov. Dobili so Sveto pismo — novo — in rokopise literature. To literaturo potrebujemo kot dokazno gradivo proti njim. Morate jo dobiti. Poslali jo bomo v Moskvo.“

„Pošiljamo tja vse, kar najdemo?“ sem vprašal.

„Ne, samo tiskane stvari. Na roko pisane šare tam ne marajo.“

„Kaj pa storimo mi s takimi stvarmi?“

„Pridi, ti bom pokazal. Tudi to je del našega plana.“ Odpeljal me je navzdol po mračnih stopnicah v „ledenico“, nezakurjen kletni prostor, kjer je bilo tudi poleti zelo hladno. Tja smo zapirali pijance, da so se stregli. Notri je bila postavljena majhna, trajnožareča pečica, da so se ob njej greli čuvaji. Ostali del sobe pa je bil ledeno hladen. Nikiforov mi je pokazal škatlo, polno starih časopisov in trsk ter rekel: „Vso šaro prinesite sem, ko se boste vrnili. Koristno jo bomo uporabili — da ne bo stražarjev zeblo!“ Sam se je zasmel lastni duhovitosti.

Kadar so nas takole poklicali za racijo, smo bili trdno prepričani, da znotraj tajnih cerkva deluje vohun. Nikiforov je organiziral in vodil zelo učinkovito vohunsko mrežo. Spraševal sem se, le zakaj ti vohuni počnejo take stvari? No, vedel sem, da tega ne delajo iz ideoloških razlogov. Tudi zato ne, ker so komunisti, pač pa za denar, tako kot tudi mi. Pravijo, da „rublej lah-

ko spremeni srce“, vendar je bilo v obtoku tako zelo veliko tovrstnih rubljev, da si še v sanjah ne bi upal pomisliti kaj takega. Vohuni, ki so delali med verniki, so bili zelo dobro plačani. Zaslužili so celo več kot mi, in to ne zaman! Često smo jih skupaj z verniki pošteno premlatili, saj nam nikoli niso izdali svoje identitete. Pa tudi sami so bili bolj zaščiteni, če so se udeleževali shodov vernikov; kadar pa smo jih zajeli med racijo, so imeli pač smolo, da so jo skupili ravno tako pošteno kot vsi drugi. Niso se prav nič ločili od vernikov, zato so jih tudi dodatno plačevali. Brez vohunov bi bil naš posel precej manj uspešen.

Zvedel sem, da se vohuni nikoli niso visoko povzpeli do vodstvenih mest v tajnih cerkvah. Največ, kar smo lahko od njih zvedeli, so bile informacije o tem, kdaj in kje se bodo posamezne tajne skupine sestale. Za nas je bilo to dovolj; za drugo smo poskrbeli sami.

Približno deset minut čez deveto me je Nikiforov zopet poklical v svojo pisarno, da bi preverila kraj na mestnem načrtu. „Kje pa bo nocoj?“ sem vprašal.

Točka, ki mi jo je pokazal, je ležala v predmestju in do tja smo imeli petnajst do dvajset minut vožnje. „Koliko pa pričakujete, da jih bo tam?“

„Deset do petnajst,“ je odgovoril Nikiforov. Moja sedmerica bo z lahkoto opravila z njimi.

Še bolj natančno sem si ogledal točko na načrtu in se odločil, po kateri poti bomo šli. Ura je bila četrta na deset in imeli smo še dovolj časa. Naša strategija je bila, da nismo prekinjali shodov prej kot kakšnih dvajset do trideset minut po začetku. Med tem časom so verniki že zanemarili previdnost in so se sprostili. Predstavljali so si, da je nevarnost mimo, če jih niso odkrili takoj v prvih dvajsetih minutah.

Svojim fantom sem rekel: „Odšli bomo ob tričetrt na deset.“

Dva fanta sta dala noge na mizo, srebala vodko in se pogovarjala. Kaviarja je hitro zmanjkalo, saj kadeti nimajo pogosto priložnosti, da bi jedli tako hrano! Viktor je prebiral knjigo o judu in to se je nam vsem zdelo čudno. Te vrste knjigo bi on sam lahko napisal, saj je bil prvak v judu za vso vzhodno Rusijo!

Nenadoma je odložil knjigo, planil pokonci in pričel vaditi judoistične prijeme in karatejske udarce. „Nocoj moram poskusiti ta novi udarec,“ je rekel, „učinkovit bo!“

„Hej, ali si tega že poizkusil, Viktor?“ Pokazal sem mu udarec s plosko roko po sprednji strani vratu, malo nad Adamovim jabolkom. „Če bi se rad koga v naglici otresel, potem je to eden od načinov.“ Ostalji so naju opazovali in se zabavali.

Vladimir Ze'enov in Anatolij Litovčenko, naša boksaarska prvačka, sta se začela zafrkavati. Vla-

dimir, ki je bil prvak Kamčatke, je vedno skušal tekmovati z Anatolijem, prvakom vse Sibirije. „Hej, bratec,“ ga je dražil, „opazuj me in pokazal ti bom en udarec ali dva. In sicer takšna, da te bo po hrbtu spreletelo.“

Anatolij se je nasmehsil: „Ko boš prenehal s svojimi otročarijami, poglej mene in pokazal ti bom udarec, zaradi katerega sem postal prvak Sibirije.“

Oba sta se smejala in vsi smo se jima pridružili. Bili smo že precej razgreti. Vodka je tekla, norčije so se nadaljevale in bili smo godni, da preizkusimo svoje sposobnosti na tistih, nič hudega slutečih vernikih, ki so se že zbrali v hišici na drugi strani mesta, da bi študirali svojo dragoceno literaturo.

Pogledal sem na uro in rekel: „No, fantje, sedaj pa dovolj neslanosti in hvalisanja. Pojdimo, da bomo videli ali se samo širokoustite ali tudi v resnici kaj znate.“

V policijskem tovornjaku smo se odpeljali po temnih ulicah Petropavlovska. Mesto in tlakovane ulice smo pustili za seboj in zapeljali v predmestje z umazanimi ulicami, ki so bile blatne zaradi pogostnega dežja v tem delu Kamčatke. Nadaljevali smo pot in iskali pravo ulico.

„Počasi vozi, Viktor, tu nekje mora biti... Tamle,“ sem rekel in pokazal na napis. „Še tri križišča od tod. Pelji počasi in tiho!“

Viktor je zmanjšal hitrost in

peljal po razmočeni cesti, jaz pa sem strmel v temo in iskal pravo hišo. Za hišami smo lahko zaznali temne obrise visokih gora, tako značilnih za ta predel Sibirije.

„Tam je,“ sem rekel tiho. Bila je majhna kočica, tipična za predmestni okoliš. „Ustavi,“ sem ukazal Viktorju, „naprej bomo šli peš.“

Izstopila sva, možje pa so nama sledili po blatni cesti proti hiši. „Vidva,“ sem rekel in pokazal na Aleksandra Guljajeva in Jurija, „pazita na vhodna vrata in okna, da ne bi kdo ušel.“

Aleks je začel ugovarjati. „Poglej, Aleks,“ sem rekel, „vem, kaj boš rekel, vendar moraš paziti na te izhode. Kakor hitro pa se bo pričela zabava, lahko prideš noter.“ Jurij se je — tako kot vedno — pritoževal, vendar je ubogal.

Vhodna vrata so bila zaklenjena. Nobena luč ni gorela. Noč je bila temna in brez mesečine. Tiho in hitro smo šli okoli hiše in zagledali prizidek. Bil je tako veliko kot polovica hiše, imel je poševno streho in vrata. Notri je gorela luč. Sem so se torej spravili!

Medtem ko smo se motali tja zadaj, je nekdo prevrnil vedro. Glasno se je zakotalilo in takoj smo v notranjosti zaslišali vznemirjene glasove. Ljudje so pričeli begati sem ter tja.

Nič več ni bila potrebna tišina. Sedaj so že vedeli, da smo prišli! „Pojdimo!“ sem zavpil. „Hitro!“

Stekli smo do zadnjih vrat in tudi ta so bila zaklenjena. Videti so bila slaba, zato sem ostalim ukazal, naj se pomaknejo stran. Vzel sem zalet, nastavil rame in se zaletel v vrata v pričakovanju, da se bodo odprla. Začutil pa sem ostro bolečino, odbilo me je in padel sem v blato. Za hip sem obsedel tam in nisem mogel skri-
ti jeze.

„Poglejte!“ je nekdo zavpil in pokazal na majhen hlod. Pobrali so ga in prinesli k vratom, da bi ga uporabili za oblegalni oven.

„Vdrite vrata!“ sem ukazal.

Pričeli so z deblom tolči na vrata, ki so bila zelo trdna. Končno so le popustila. Vsi smo bili že zelo jezni, posebno še jaz. V notranjosti je v soju plinskih svetilk begalo sem ter tja kakih deset ljudi. Z vso silo smo planili noter in jih podrli na tla.

V kotu sobe sem opazil moža, v roki je držal Sveto pismo in s prestrašenim obrazom iskal mesto, kamor bi ga lahko skrnil. Planil sem proti njemu in poskušal zgrabit i knjigo, ki jo trdno držal. Zgrabil sem še močnejše in mu jo iztrgal iz rok. S podvojeno jezo, saj me je rama še vedno bolela, sem pričel trgati iz knjige liste in jih metati po tleh. Možakar, star je bil kakih petinšestdeset let, me je pogledal in s prosečim glasom zajokal: „Nikar! Prosim, nikar! Rotim vas.“

Usta je imel odprta, moledoval je, jaz pa sem zamahnil in ga s pestjo usekal po obrazu. Pest je

priletela na rob nosu in na zgornjo vrsto zob. Pocedila se mu je kri. S težavo se je spravil na noge in zgrabil sveto pismo v svojih rokah.

„Kakšen norec pa je to?“ sem si rekel. Več mu je do te knjige kot do lastnega obraza! Ponovno sem mu jo iztrgal iz rok in ga znova udaril v obraz. Tokrat se je opotekel in nezavesten obležal na tleh. Ne bo nam več delal težav, norec! Roko sem imel vso okrvavljeno z njegovo krvjo.

V trenutku, ko sem se obrnil, sem zagledal vernika, ki je zagнал nekaj knjig pod mizo, pokrito z do tal segajočim prtom. Skočil sem proti njemu, mimo Viktorja in Vladimira, ter videl, kako je Vladimir udaril moža, starega kakih petindvajset let. Udarca ga je odnesel na drugo stran sobe, kjer je priletel v zid. Obležal je nezavesten.

Drugi fantje so bili ravno tako zaposleni. Viktor je pograbil moža srednjih let in ga zabrisal v nasprotni del sobe, kot da je punčka iz cunj. Udaril je z glavo ob omaro in pričel krvaveti. V trenutku je bila soba polna krvi.

Hotel sem priti do knjig pod mizo, saj nam je bilo ukazano, naj jih prinesemo Nikiforovu. Anatolij je zgrabil moža, ki jih je skrnil pod mizo. Sunkovito ga je stresel za ovratnik, mu naravnal obraz in mu zadal smrten udarec, ki mu je raztreščil brado v tisoč koščkov. Nitj pisnil ni, ko se je zgrudil.

Končano je bilo tako hitro, kot se je začelo. Nihče ni stal pokonci. Možje so ležali v krvavih lužah in starec, ki sem ga udaril, je imel obraz v mlaki krvi. Tri starejše ženske so se trepetajoč stiskale v kotu in jokale.

„Poiščite Sveto pismo in literaturo,“ sem zavpil svojim možem, sam pa sem zlezal pod mizo, da bi našel skrite izvode.

Takrat sta pritekla v sobo Aleks in Jurij, ki sta zunaj stražila, vsa jezna, ker sta zamudila akcijo. Jurij je zagledal mojo zadnjico, ki je gledala izpod mize. Ker je mislil, da je to vernik, ki se poskuša skriti, je stekel proti meni in zavihtel svojo podaljšano gumijevko. Preden so ga mogli ustaviti, me je usekal po spodnjem delu hrbta s pošastnim, uničevalnim udarcem.

Zazdelo se mi je, da se je name zrušila hiša! Zavreščal sem od bolečine. Nikoli ne bom mogel pozabiti tistih peklenskih bolečin! Bilo je resnično neverjetno. Videl sem vse zvezde in čutil vroče utripe bolečine po vsem hrbtu, ko sem se zvrnil po tleh. Ostali kolegi so vpili na Jurija, vendar je bilo prepozno. Divje je odrinil mizo in videl, koga je bil usekal.

„Sergej, žal mi je!“ je zavpil. „Mislil sem, da je to vernik, ki se skriva.“

Bolelo me je tako zelo, da nisem mogel govoriti. Ležal sem in ječal, pri sebi pa sem na vso moč preklinjal.

Končno sta me Jurij in Gulja-

jev spravila na noge. Spodnji del hrbtenice me je tako močno bolel, da sem komaj premikal noge. Nikoli prej nisem čutil tako pošastnih bolečin! Jurij se je opravičeval na vse strani, dokler nisem zatulil: „Nehaj! In izgini mi izpred oči!“

Dva izmed štirih vernikov, katere smo morali odpeljati s seboj, sta bila še vedno nezavestna. Možje so ju odvedli po blatni poti in spravili na tovornjak. Bila sta precej zdrelana. Jaz sem ves sključen šepal kot starec, dokler mi dva fanta nista priskočila na pomoč. „Ste vzeli literaturo?“ sem vprašal Viktorja.

„Ne skrbi, Sergej, vse smo porabili. Tukaj je,“ mi je pojasnil Viktor in pokazal na polno škatlo papirjev zadaj na tovornjaku.

Odpeljali smo se na policijsko postajo. Vsaka luknja na tistih kotanjastih cestah mi je povzročala neverjetne bolečine. Ko smo prispeli in so odpeljali zapornike, sem skušal hoditi sem ter tja, da bi si razgibal hrbtenico. Še vedno me je blazno bolelo. Želel sem si, da ne bi nikoli videl, kako je tisti človek vrgel dve knjigi pod mizo! Vendar v resnici nisem mogel obtoževati Jurija, saj sem bil gotovo videti kot vernik, ki išče skrivališče.

Ko sem se počutil malo bolje, sem vstopil. Moji možje so na Nikiforovo mizo kopicili Sveta pisma in drugo literaturo, da je od navdušenja vpil: „Čudovito! Čudovito! To,“ pri tem je pokazal

na tiskane izvode, „bodo čudovita darila za partijo v Moskvi. Ti dve knjigi,“ je rekel meni, „sta krivi, da si jo takole skupil.“ Zarezal se je.

Vodja skupine, mož, ki sem mu dvakrat razbil obraz, je sedel na klopi in si podpiral glavo. Vsi sprednji zobje so mu zgoraj manjkali, srajco pa je imel vso krvavo.

„Mislim, da potrebuje kopel,“ je rekel Nikiforov. Kolegi so se zasmejali in ga takoj odpeljali v klet. Dali so ga pod prho in odprli mrzlo vodo, ki smo jo uporabljali za iztreznitev pijancev.

Jaz sem si zgoraj masiral hrbet, medtem ko nas je Nikiforov pohvalil: „Prekrasno, le pogledjte, kaj smo dobili. To je res lepa bera. V velikih količinah so na roko razmnoževali literaturo in mi smo vso dobili.“ Razporedil jo je po mizi. Vmes je bilo nekaj Svetih pisem — eno novo, žepna izdaja in še eno, že zelo strgano.

„To gre v Moskvo,“ je rekel in potem pogledal še kup druge literature. Vmes je bil otroški zvezek, kjer so bili z neveščo roko napisani verzi iz svetega pisma, beležka z nekaj pesmimi in še listi, popisanimi z biblijskimi verzi.

Nikiforov je zavpil dvema fantoma: „Odnesita te smeti dol in jih vrzita v škatlo! Se bodo strazarji vsaj malo pogreli.“ Potem se je obrnil k ostalim. „Pojdite, fantje, malo ven in si privoščite kaj za pod zob!“ nam je rekel.

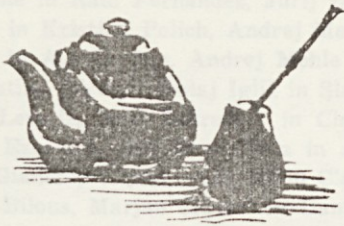
Odšli smo jest in pit. Hrbet me je še vedno bolel, vendar sem za-

radi vrveža v lokalu pozabil nanj. Med jedjo sem opazil, da imam roke še vedno umazane od krvi tistega vernika. Oh, se bom že pozneje umil.

Racije so bile vedno številnejše. Včasih so nas poklicali dvakrat ali trikrat na teden, saj so verniki postajali vse bolj aktivni. Po nekaterih racijah smo imeli veliko dela s pisanjem. Moral sem pošiljati fante na mesta, kjer so bili verniki zaposleni, da bi dobil od sodelavcev informacije o njihovem življenju, tako da bi lahko čimbolje izpopolnili osebne kartoteke vernikov. Vse te podatke smo pošiljali v protireligiozni center v Moskvi. Tam so osebne podatke o vsakem verniku vložili v računalnik, da bi jim bili vedno na voljo.

Računalniške izpise kartotek vernikov so nam poslali nazaj. Tako smo na policijski postaji vedno imeli stalne podatke o vsakem verniku. Poleg tega smo imeli za vsakega posebej kartoteko z vernikovo fotografijo, rojstnimi podatki in drugimi zanimivostmi. Te kartice smo hranili v posebnem arhivu. Kadarkoli si je partija zaželela, je lahko vernike izbrala in jih po hitrem postopku odstranila iz družbe.

med nami v Argentini

Krsti, poroke in smrti v slovenski skupnosti v Argentini v letu 1990

Krščeni so bili: Marija Cecilija Pleško, Viktorija Cecilija Selan, Martina Kocmur, Gabrijel Ivan Vitrih, Marijana Gabrijela Grilj, Luka Štrubelj, Leonard Bajda, Karolina García Torales Jerebič, Jesika Glinšek, Marjanka Lucija Oblak, Marija Cecilija Malovrh, Franc Anton Marcos Lavrenčič, Natalija Kržišnik, Tatjana Marija Groznik, Matija Andrej Pustavrh, Mihaela Cecilija Omahna, Fabijana Soledad Šušteršič, Viktorija Jerman, Franci Danijel Grohar, Majda Danijela Maček, Samanta Jelen, Zofija Veronika Golmajer, Luka Danijel Slabe, Tomaž Leonard Boštjančič, Mirjam Marušič, Matjaž Aleksander Belec, Mariángeles Vidic, Andreja Pavšer, Lenart Tomaž Kinkel, Martin Mihael Kociman, Eliana Gricel Smrekar, Tomaž Aleksander Klemenčič, Tomaž Leber, Maksimilijan Anton Malovrh, Monika Natalija Pregelj, Marija Dolores Dimnik, Sara Marija Dobovšek, Martin Ivan Uštar, Veronika Valentina Rezelj, Valerija Kolar, Nikolaj Ksaver Jan, Marjana Cuny Žnidar, Marija Agustina Zakrajšek, Ferdinand Ksaver Čampa,

Gastón Adrián Ozimek, Diana Florencia Provenzano Novak, Milan Goddec, Ayeien Natalija Ferreira Javoršek, Marija Laura Granelli Žbogar, Danijela Melo Pucko, Matija Emanuel Diaz Marolt, Andrej Lenarčič, Marko Ivan Medvešek, Leonard Jonatan Uršič, Cintija Marjana Seljak, Štefan Danijel Urbanija, Marjana Vasle, Debora Elizabeta Štrubelj, Facundo Ezequiel Modic, Ezekijel Janez Grbec, Kristjan Zorko, Maksimilijan Jakoš, Kristofer Aleksis Lukančič, Lucija Klara Calderini Lobnik, Ignacij Gabrijel Bedoyan Teraš, Natalija Neža Bergant, Natalija Jerman, Tomaž Jerman in Luka Sušnik.

Poročili so se: Miha Podržaj in Lucijana Hribar, Jože Urbančič in Vilma Moreschi, Kristina Zajc in Rubén Enrique Barzola, Ciril Oblak in Metka Magister, Danijel Kavčič in Marija Miklave, Janez Durič in Andrea Mónica Simian, Nejko Štefe in Milena Svetlin, Klavdija Veronika Bavec in Marcelo César Rey, Tone Tomaževič in Cvetka češarek, Andrej Dimnik in Veronika Vester, Loj-

ze Dolenc in Marta Jemec, Danijela Smole in Raúl Fernández, Jurij Žbogar in Kristina Polich, Andrej Malovrh in Alenka Čop, Andrej Mehle in Kristina Pérez, Nikolaj Igljič in Slavka Levstik, Miri Zakrajšek in Claudio Escallier, Adrijana Eiletz in Aldo Gianelli, Viljem Žnidaršič in Claudia Bilous, Marjan Mavrič in Danica Jerovšek, Aleksander Žbogar in Andrea Adriano, Jožko Gojak in Claudia Ferraro, Stanko Smole in Marta Koželnik, Kristina Puhek in Eugenio Omar Vargas, Tatjana Fajfar in Eduardo Mondo, Jani Skarlovnik in María Susana Alfaro.

Umrli so: Zorka Stanič (80), Mihael Perstont (83), Silvija Nanut (64), Benjamin Strehar (74), Justi Fale (61), Milka Pregelj (60), redovnica Stanka švigelj (76), Franc Sancein (80), Matevž Pišber (84), Martina Černič (77), Sonja škrbec (58), Kristina Ušaj (79), Ludvik Stopar (82), Renata Sušnik (77), Franc Tavželj, Minka Kurnik (58), Ivan Kočar (65), Ivan Česnik (79), Feliks Dolčič (65), Rudolf Simčič (69), Lija Savelli (73), Franc Macun, inž. Jože Germ, Janez Stanonik (84), Jože Jenko, Jože Žerovnik (38), Tilka Dover (73), Andrej Oman (63), Viktorija Skubin (90), Franc Vidic (91), Jože Krajnik (69), Jože Danijelič (81), Alojzij Tašner (82), Stanislav Guzelj (70), Marija Pipan, Ana Grintal, Pepca Stanič, Peter Cerar, Fani Pintar-šajn (79), Vida Petelin (77), Stanko Petelin (80), Jože Janez (79), štefka Jarc (83), Ivan Ahlin (85), Angela Benčič (87)), Mimi

Tekavec (65), Franc Kopres (59), Jože Soba (80), Franc Sirk (63), Mira Razinger (64), Marjan Kocmur (76), Jože Podlogar (76), Luka Osterc (72), Slavko Zupan (74), Valentin Pintar (70), Ana Križan (89), štefan Okroglič (83), Miloš Prelog (85), Valerija Kerševan (84), Karolina Rauh, Olga Kavčič-Recart (83), duhovnik dr. Filip Žakelj (83), Janko Dimnik (66), Viktor Sever (69), Jože Stanič (82), Ivan Tekavec (60),

(Po Oznaniu)

IZ NAŠE KRONIKE

Enodnevne duhovne vaje za žene so bile v Slovenski hiši v nedeljo 16. decembra, udeležilo se jih je 108 žena, vodil jih je p. dr. Lojze Kukočica D.J.; v nedeljo 23. decembra so bile za može: delalo jih je 54 mož, vodil jih je župnik Jože Guštin.

Praznovanje slovenskega božiča sta pripravili za soboto 22. decembra v Slovenski hiši Zveza slovenskih mater in žena in Vincencijeva konferenca; v cerkvi Marije Pomagaj je po maši imel Mladinski zbor iz San Justa koncert božičnih pesmi, dirigiral je Andrej Selan, orglal pa Ivan Vombergar; v dvorani pred jaslicami je delegat dr. Alojzij Starc opravil obred kajenja, asistent ZSMŽ dr. Jure Rode je prebral božični evangelij, zastopnice krajevnih krožkov so prižgale svečke pri jaslicah, božično misel je povedala kulturna referentka Irena Fajdiga, predsednica Pavlina Dobovšek je izrekla praznične čestit-

ke, vsi udeleženci pa so ob pogrnenih mizah ostali v prijateljskem pogovoru v pozne večerne ure.

Slovenska polnočnica v Slovenski hiši sodi vsako leto med najpomembnejše prireditve rojakov v Velikem Buenos Airesu. Tudi letos so napolnili cerkev Marije Pomagaj in dvorišče Slovenske hiše. Mladinski zbor iz San Justa pod vodstvom Andreja Selana je pel božične pesmi že pred začetkom maše, ki jo je daroval prelat dr. Alojzij Starc s somaševalcem Jožetom Guštinom in Francetom Bergantom; drugi dušni pastirji so spovedovali. K polnočnici prihaja poleg odraslih in starejših rojakov izjemno veliko mladih parov in mladine. In ob koncu maše se rojaki kar ne marajo raziti, ampak si segajo v roke s prazničnimi voščili.

Na božični dan je bilo po vseh slovenskih verskih središčih pri mašah z božičnim petjem veliko rojakov. V nekaterih krajevnih domovih so po maši imeli tudi skupni božični zajtrk; na Pristavi v Castelarju so proslavili tudi 30-letnico mašništva svojega dušnega pastirja prof. Franceta Berganta; mladina pa je imela mladinska božična srečanja.

Ustanovni občni zbor Slovensko-latinskoameriške trgovske zbornice v Buenos Airesu je 21. decembra izvolil naslednji upravni odbor; predsednik: Herman Zupan; podpredsednik: Marjan Loboda; tajnik: cont. Tone Marin; podtajnik: lic. Andrej Troha; blagajnik: cont. Gregor Hribar; podblagajnik: Marko Malovrh; odborniki: Ciril Občak, inž. Tone Po-

držaj, Marijan Oven; namestnika: Janez Pleško in inž. Janez Belič; nadzorni odbor: dr. Marko Kremžar, lic. Marjan Schiffrer in inž. Jernej Dobovšek; namestnika: arh. Marjan Eiletz in Stane Mehle.

V Slovenskem domu v Carapachayu so ob 30-letnici doma imeli 29. decembra skupno večerjo.

Silvestrovanje so pripravili Naš dom v San Justu, Slovenski dom v San Martinu in Slovenska pristava v Castelarju.

23. abiturientov Slovenskega srednješolskega tečaja „Ravn. Marko Bajuk“ je 2. januarja v spremstvu lic. Ivana Korošca in duhovnika prof. Franceta Berganta odpotovalo na ta borjenje v Bariločah.

39. misijonska veletombola je bila v nedeljo 6. januarja popoldne v Baragovem misijonišču v Slovenski vasi. Priredil jo je slovenski dušnopastirski odsek s sodelovanjem vaščanov Slovenske vasi. Prireditelj se je začela z mašo za slovenske misijonarje v cerkvi Marije Kraljice, po maši pa se je začela že tradicionalna prireditev.

Pogovor z dr. Jožetom Bernikom o dananjem stanju v Sloveniji je bil v Našem domu v San Justu v nedeljo 6. januarja.

Počitniška kolonija Zedinjene Slovenije je odšla v Počitniški dom „Dr. Rudolf Hanzelič“ v kordovskih hribih 27. decembra; pod vodstvom Mije Markež in skupine vodstva je odšlo na počitnice 91 ljudskošolskih otrok.

TISOČ PETSTO LET

Tisoč petsto let,
ne, ne bomo jih pozabili,
ne prvih srečanj s to zemljo
in rekami, morjem,
gorami, dolinami,
z razkošjem polj
in prazničnim soncem nad njimi,
ne dolge in strme poti,
mimo prepadov,
skozi nevihte,
do vedno novih
razsončenih jas.

Kralj Samo, knez Kocelj,
vojvode na Koroškem,
vitezi, plemiči,
kmetje uporniki
in grčavi svobodnjaki,
dušni pastirji,
učenjaki in pesniki
in dolga procesija
mož in žena —
naša izkaznica in zgodovina,
naš prapor in naše orožje,
naše bogastvo in naša luč.

Tisoč petsto let,
ne, ne bomo jih pozabili,
V njihovi zarji
se bomo vzpenjali
do novih vrhov
slovenske prihodnosti.

Stanko Janežič

RAD BI ZAPEL

Rad bi zapel
hvalnico vsem,
ki so gradili
naš skupni slovenski dom,
v davnini
in včeraj do danes —
mojstrom mnogih zamisli,
mogočnih stavb,
cerkva lepotic,
preprostih koč
in svetih znamenj,
vsepočez razsejanih
po naši zemlji
od morja do panonskih ravnin.

Rad bi hvalo razglašal
vsem poznanim in nepoznanim
oblikovalcem našega duha,
slovenske besede,
pesmi in zgodb,
melodij in kipov in slik,
ljudskih navad,
slovenske omike

Stoletja so klesala in likala
naš slovenski značaj,
imamo svojo podobo —
njej bomo zvesti ostali
in ji dodajali nove poteze,
v njej bo najlepše sijal
naš tisočletni
zgodovinski spomin.

Stanko Janežič

KJE JE RAJ

LETO 58

FEBRUAR 1991

LENIČ	Ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič — umrl (Jože Škerbec)	65
VERSKI ČLANKI	Jezusovo darovanje — svečnica (F. Oražem)	70
	Postni čas (France Oražem)	72
	Krepost čistosti v našem času (L. Kukovica)	77
	Od onod bo prišel sodit žive in mrtve (Die- ter Emeis)	83
	Obdarovani z upanjem (Štefan Steiner) ...	85
	Papež Leon XIII. 1878—1903 (M. Benedik)	87
SLOVENIJA IN MI	Slovenija v samostojnost in neodvisnost (An- drej Fink)	89
	Naše zdomstvo v današnjem slovenskem tren- utku (Božidar Fink)	91
	Temelj narodne prenovne (Marko Kremžar) .	98
	Vrnitev iz karkomb (Alojz Rebuša)	101
POGOVOR	Pogovor z gospo Vero Remec-Debeljak	102
SPOMINI	Spomini na težke dni (Janez Zdešar)	109
MED NAMI	Duhovnik dr. Filip Žakelj — umrl (Franc Gnidovec)	115
V ARGENTINI	Krsti, poroke in smrti v slovenski skupnosti v Argentini v letu 1990	124
	Iz naše kronike	125
PODLISTEK	Odpusti mi, Nataša! (Sergej Kurdakov) ..	118
POEZIJA	Stanko Janežič: Te naše korenine 76, Možje besede 82, Vse imamo 90, Lestvica vrednot, Vsakdanje hvalnice 114, Tisoč petsto let, Rad bi zapel	127

AÑO 58

FEBRERO 1991

Malo za šalo...

„Da se je zakrknjeni samec Tone oženil?“

„Ja, rekel je, da je sit samote.“

„Pa si videl njegovo ženo?“

„Sem.“

„In?“

„Tone je mora! biti samote res sit.“

— — —

Madžar in Rus gresta iskat z'ato. Madžar ga kmalu najde veliko kepo.

Rus mu reče: „Bratsko si ga bova razdelila.“

„Nič bratsko,“ pravi Madžar, „ampak pol in pol.“

— — —

„Vprašaj me, kako sem kaj!“

„Kako si kaj?“

„Ne sprašuj!“

— — —

„Kako je bilo na izletu?“

„Lepo, le to se nam je zgodilo, da tedaj, ko smo se pripeljali na železniško postajo, nismo in nismo mogli najti gostilne, ko smo se vračali, pa nismo in nismo mogli najti železniške postaje.“

— — —

Potnik sprevodniku: „Ne pozabite, da živite od mene!“

Sprevodnik: „Lahko mirno izstopite in me pustite umreti od lakote!“

— — —

Na tabli pri vhodu v tovarno se je nekega dne pojavil napis: „Kako bi lahko dosegli, da bi bili ob znaku zvonca vsi delavci na svojih mestih?“

Kmalu je nekdo pripisal: „Pustite, naj pozvonijo tisti ki pride zadnji!“

Uvoženo od doma

Ker so jurišali na nebo, smo pristali v peklu.

— — —

Vrhovi so lahko zelo nizki.

— — —

Včasih so na Miklavževem semnju prodajali rdeče in črne parkeljčke. Naš Ciril Zlobec lahko Boga hvali za svoj priimek: saj je bil prej rdeč, zdaj je pa lahko črn.

— — —

Tujega ne dam, svojega nimam.

— — —

Partijci so šli v začetku vojne v podzemlje, med vojno in na koncu so pa tja pospravili svoje nasprotnike.

— — —

V jugoslovanskih nacionalnih razprtijah ne manjka podobnosti iz severnoameriške secesijske vojne: Sever je zmagal šele takrat, ko so zapri rdeče v rezervate.

— — —

Ne more zamenjati nazora. Ima samo tega.

— — —

Večja ko je glava, večji je glavo bol.

— — —

Častno besedo dam — kdo dá več?

— — —

Na sledi so mu. Po njegovih stopinjah gredo.

— — —

V epicentru naredi potres najmanj škode.

— — —

Tudi med sinovi domovine najdeš pankrte.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1991: A 360.000.. in izdatki za pošto; drugod v odgovarjajoči valuti. Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: Luis Starc, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovvena (dr. Luis Starc). director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Talleres Gráficos "Vilko" S. R. L., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

